ružomberský magazín

DIAĽNICU SI ODSKÁKAL BLANÁR

ISSN 2585-7916
9 772585 791000 11

november 2017, ročník 1, číslo 2, cena 0,70€
www.rmagazin.sk

ŠPORT MIX

TEL.: 044/432 09 00

SPORT-MIX.EU

- Takmer 600 m² predajnej plochy
- Predaj značiek Kellys, Dema, Cube i Liberta
- V ponuke posilňovacie stroje i bežecké pásy

OZ „Partnerstvo pre MAS Dolný Liptov" vyhlasuje:
II. ročník regionálnej výtvarnej súťaže pre žiakov materských a základných škôl

SPÁJAME SA PRE ROZVOJ DOLNÉHO LIPTOVA

***Uzávierka súťaže:* 24.11. 2017**
***Vyhodnotenie súťaže:* 11. 12. 2017**
(vyhodnotenie prebehne v spolupráci so SZUŠ Jánoš)

Témy súťaže a bližšie informácie nájdete v propozíciách na:

www.masdolnyliptov.sk
alebo masdolnyliptov@gmail.com

MIESTNA AKČNÁ SKUPINA Dolný Liptov

JÁNOŠ

KULTÚRNY DOM ANDREJA HLINKU

MESTSKÁ TELEVÍZIA RUŽOMBEROK

SPOLOČNÍK

RUŽOMBERSKÝ HLAS

OBSAH

Spravodajstvo
Mesto odstúpilo od zmluvy s majiteľmi kontroverznej benzínky 4

Téma
Rozprávku o diaľnici počúvame už desaťročie 8

Rozhovor
Na vine je Národná diaľničná spoločnosť 14

História
Liskovčan, ktorý vládol Slovensku 26

Šport
V Ružomberku prebieha nenápadná bežecká revolúcia 31

Ružomberský magazín, 2/2017, ročník I., mesačník
Adresa redakcie: Madačova 1/A, 034 01 Ružomberok
Email: redakcia@rmagazin.sk
Web: www.rmagazin.sk
Telefón: +421 918 813 185
Šéfredaktor: Peter Kravčák
Editor: Imrich Gazda
Redaktori: Anna Šenkeríková, Michaela Barcíková
Marketing, inzercia a jazyková korektúra:
Lenka Halamová, lenka.halamova@rmagazin.sk, +421 908 396 563
Dizajn, grafika, web: Marek Hasák, www.marekhasak.com
Vydavateľ: R PRESS, s. r. o., Madačova 1/A, 034 01, Ružomberok
Tlač: Petit Press, a. s.,
Registračné čísla: EV 5573/17, ISSN: 2585-7916
Uzávierka: 16. 11. 2017, © R PRESS, s. r. o.
Autorské práva má vydavateľ. Bez písomného súhlasu vydavateľa je zakázané akékoľvek použitie časti alebo celého diela, najmä rozširovanie, rozmnožovanie akýmkoľvek spôsobom, mechanickým alebo elektronickým, v slovenskom alebo akomkoľvek inom jazyku.

EDITORIÁL

Milí Ružomberčania,
tešíme sa, že prvé číslo Ružomberského magazínu, ktoré ste minulý mesiac mohli nájsť vo svojich schránkach, vás presvedčilo natoľko, že ste si zakúpili naše aktuálne vydanie. Veľmi si to vážime!
V uplynulých týždňoch sme dostali množstvo ohlasov na článok o kritickej situácii vo vojenskej nemocnici. Vieme, že rezonoval medzi pacientmi, personálom, aj v samotnom vedení nemocnice.
Napriek prísľubu riaditeľa ÚVN Petra Lofaja, že po župných voľbách poskytne Ružomberskému magazínu rozhovor, sa tak dodnes nestalo. Napriek našim opakovaným žiadostiam. Návrhy hovorkyne, aby sme citovali zo stanoviska, ktoré nemocnica zverejnila na svojej internetovej stránke alebo aby sme poslali otázky len emailom, bol pre našu redakciu neprijateľný. Aj keď iné miestne médiá na tento spôsob hry pristúpili.
My sme však presvedčení, že verejní činitelia, známe osobnosti či spoločenské autority majú otázkam čeliť priamo, tvárou v tvár, a neskrývať sa pred médiami, ktoré sú hlasom občanov. Osobného rozhovoru sa preto budeme domáhať aj naďalej.
Na nasledujúcich stranách si môžete prečítať o ďalšom závažnom probléme, ktorý trápi Ružomberčanov. Ide o viaznucu diaľničnú výstavbu. Žiaľ, naše zistenia nie sú vôbec povzbudivé.
Toto smutné čítanie sme sa však usilovali vyvážiť článkami o inšpiratívnych ľuďoch a pozitívnych udalostiach z nášho mesta a okolia.
Príjemné čítanie vám želá

Mesto odstúpilo od zmluvy s majite kontroverznej benzínky

Text: Peter Kravčák Foto: Marek Hasák

V prípade prenájmu pozemku a samotnej stavby benzínovej pumpy na Zarevúcej nastal nečakaný zvrat. Mesto sa rozhodlo odstúpiť od zmluvy.

Mesto Ružomberok jednostranne odstúpilo od zmluvy o prenájme pozemku pod benzínovou pumpou na Zarevúcej. Rozhodlo sa tak na základe právnej analýzy, ktorú si nechalo vypracovať ešte v lete tohto roka.

„Europetrol opakovane neplatil nájom, kancelária primátora sa preto na základe právnej analýzy rozhodla odstúpiť od zmluvy," informoval poslancov na ostatnom zastupiteľstve asistent primátora Michal Praženica.

„Mesto zvolilo odstúpenie, lebo neboli zaplatené dva nájmy, ani ich do času, keď sa odstupovalo od zmluvy, nedoplatili," vysvetlil dôvod odstúpenia advokát Ladislav Janči, ktorého služby si mesto k tomuto prípadu externe najalo.

Podľa niektorých poslancov sa vedenia mesta nerozhodlo správne. „To najhoršie, čo sa dalo urobiť, bolo odstúpenie od zmluvy. Pochovali sme si možnosti, aby sa v rámci platnosti zmluvy vrátil pozemok do pôvodného stavu," skritizoval rozhodnutie primátora poslanec Miroslav Zuberec (nezávislý).

V zmluve o nájme z roku 2011 sa píše, že ak jedna zo strán odstúpi od zmluvy, musí nájomca, spoločnosť Europetrol, odstrániť ekologickú zaťaž a vrátiť pozemok do pôvodného stavu. Advokát Janči však tieto ustanovenia spochybnil.

„Nie je pravda, že by v zmluve bola klauzula o tom, že po jej skončení je potrebné odstrániť stavbu. To je hlboké nedorozumenie. Je tam zmienka, že treba odstrániť ekologickú záťaž. Stavba na pozemku nie je ekologická záťaž," vysvetľuje Janči.

„Ale v zmluve sa hovorí, že pozemok sa má dať do pôvodného stavu," oponoval mu poslanec Ján Kolík (nezávislý). „To je spojené so spomínanou ekologickou záťažou. Je to kumulatívna podmienka, to znamená, že ak tam nie je ekologická záťaž, čo nie je, netreba ani pozemok dávať do pôvodného stavu," vysvetlil svoj pohľad na zmluvu mestom najatý advokát Janči.

„Tento názor je silený v prospech Europetrolu. Keby sme nechali urobiť analýzu inému advokátovi, dozvieme sa niečo iné. Je však nesporné, že vôľa zastupiteľstva pri schvaľovaní dodatku k zmluve bola, aby stavba benzínovej pumpy bola po skončení nájmu odstránená. To sa dá overiť vo všetkých zápisniciach z toho času," pustil sa do výmeny názorov s advokátom Jančim poslanec Zuberec.

Do debaty sa zapojil aj primátor, ktorý odstúpenie podpísal. „Pozemok sme mali dávno predať. Namiesto peňazí nemáme nič a ešte som mal trpieť aj to, že nám niekto neplatí nájom? Povedali mi, že mám na to právomoci, tak som od zmluvy odstúpil," ozrejmil svoje postup Igor Čombor (nezávislý).

Poslanci následne prijali uznesenie, ktorým požiadali primátora, aby do decembrového rokovania predložil návrh ďalšieho postupu v celej veci, a tiež aby bolo opätovne prešetrené, či bolo odstúpenie od zmluvy jedinou alternatívou.

Do dolného Liptova prídu investície za 3,6 milióna eur

Text: Peter Kravčák

Miestna akčná skupina (MAS) Dolný Liptov, ktorá združuje 58 členov z regiónu, má ambíciu rozbehnúť projekty za milióny eur.

MAS Dolný Liptov vznikla pred tri a pol rokom. Ide o projekt verejno-súkromného partnerstva zameraný na lokálny rozvoj, ktorý riadi samotná komunita.

„Politika Európskej únie stojí aj na vyrovnávaní regionálnych rozdielov. Prostredníctvom miestnych akčných skupín podporuje vytváranie pracovných miest a zmysluplné aktivity, ktoré podporia regionálny rozvoj a spoluprácu," vysvetľuje predseda MAS Dolný Liptov Rastislav Horvát.

Pred niekoľkými dňami dostali dolnoliptovská miestna akčná skupina z ministerstva pôdohospodárstva a regionálneho rozvoja dobrú správu. „Boli sme oficiálne schválení, získali sme štatút, čo znamená, že v priebehu najbližších piatich rokov budeme môcť v súlade s našou stratégiou prerozdeliť v regióne dolného Liptova zhruba 3,6 milióna eur," dopĺňa Horvát.

Peniaze môžu získať obce, ale aj fyzické a právnické osoby či neziskovky, ktoré predložia projekty reagujúce na výzvy, ktoré bude MAS zverejňovať. „S výzvami začneme niekedy na prelome jari a leta budúceho roka," dopĺňa Horvát.

Výzvy sa budú týkať poľnohospodárstva, domáceho hospodárstva, turizmu a cestovného ruchu, verejných služieb, infraštruktúry či inovácií v oblasti podnikania.

inzercia

Župní poslanci za KDH: Úspech vo voľbách nás povzbudzuje, aj zaväzuje

V nedávnych voľbách do zastupiteľstva Žilinského samosprávneho kraja uspeli aj Ružomberčania Michal Slašťan a Ján Bednárik z KDH. Vďaka podpore tisícok voličov budú počas nasledujúcich piatich rokov na krajskej úrovni hájiť záujmy dolného Liptova.

„Ďakujeme voličom za všetky hlasy. Nielen pre nás dvoch, ale aj pre Petra Cabana, ktorému k zvoleniu chýbalo len niekoľko desiatok hlasov. Aj tieto voľby potvrdili, že KDH má v Ružomberku silné postavenie a ľudia vnímajú naše úsilie a výsledky," hovorí ružomberský viceprimátor Michal Slašťan, ktorý bude v krajskom zastupiteľstve pracovať už piate funkčné obdobie.

„Podpora voličov nás, samozrejme, veľmi teší a sme za ňu naozaj vďační. Zároveň nás ale zaväzuje, aby sme naďalej s odhodlaním riešili problémy, ktoré trápia obyvateľov kraja a predovšetkým dolného Liptova," pridáva sa Bednárik, ktorý bude župným poslancom druhé funkčné obdobie.

Desať vecí, ktoré ukázali župné voľby v Ružomberku

Text: Imrich Gazda Zdroj grafov: Štatistický úrad SR/Ružomberský magazín

Nedávne voľby boli plné nečakaných prekvapení. Nielen na celoslovenskej, ale aj na regionálnej úrovni. Vybrali sme desať vecí, ktoré nás zaujali v ružomberskom volebnom obvode.

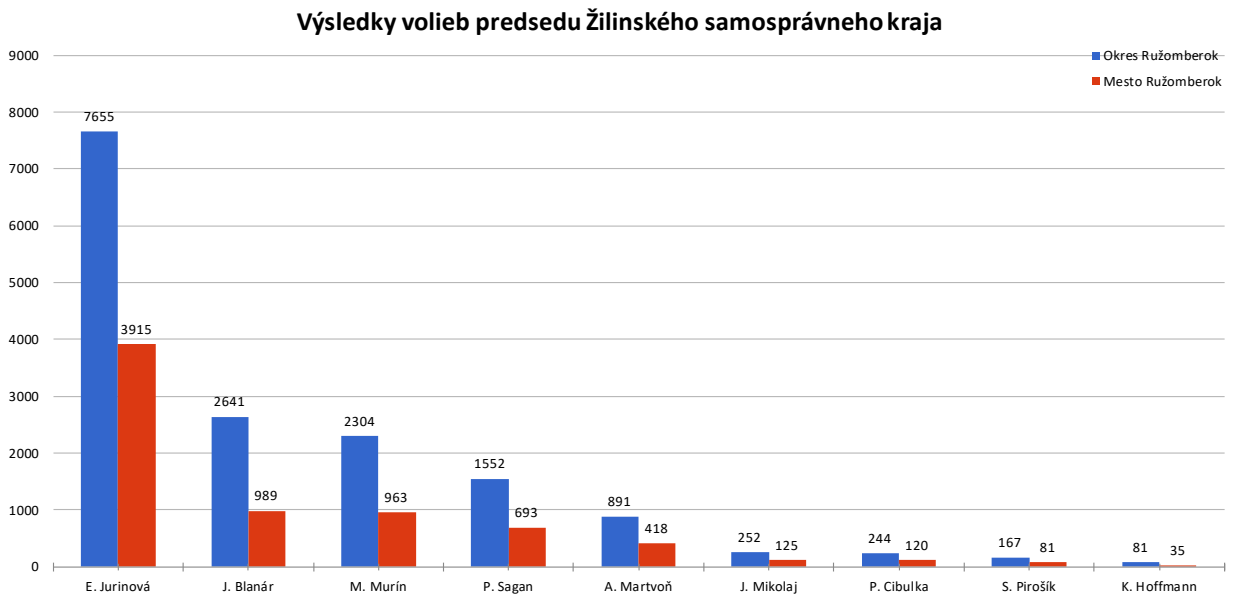

1. Blanára dolný Liptov jasne odmietol

Pre dvanásť rokov úradujúceho predsedu Žilinského samosprávneho kraja, Juraja Blanára zo Smeru, boli výsledky župných volieb pohromou. V ružomberskom okrese bola jeho prehra ešte zdrvujúcejšia. Kým v krajskom meradle získal takmer 30 percent hlasov, v okrese Ružomberok to bolo len necelých 17 percent. V samotnom meste nezískal dokonca ani 13,5 percenta hlasov. Zvíťaziť sa mu podarilo len v dvoch z 25 dolnoliptovských obcí – v Liptovskej Lúžnej a v Potoku.

2. Jurinovej dal Ružomberok silný mandát

Na rozdiel od Blanára sa víťazka volieb Erika Jurinová zo širokej pravicovej koalície môže cítiť v našom regióne ako doma. Okrem spomenutých dvoch obcí, ktoré dobyl Blanár, zvíťazila vo všetkých ostatných. V okrese dostala takmer 48,5 percenta hlasov, v Ružomberku za ňu hlasovala dokonca nadpolovičná väčšina – 53,3 percent voličov. V krajskom meradle získala 43,7 percenta hlasov.

3. Obce volili podobne ako mesto

Ak porovnáme záverečné umiestnenie kandidátov na župana v meste Ružomberok a v okolitých obciach, zistíme, že je na vlas rovnaké. V dolnoliptovských obciach sa však v porovnaní s mestom o čosi viac darilo Blanárovi, nezávislému Mariánovi Murínovi a Petrovi Saganovi z ĽSNS. Kandidát pravicových extrémistov najvýraznejšie bodoval v Hubovej, kde skončil na druhom mieste. Do prvej trojky sa mu podarilo dostať aj v Liptovskej Lúžnej, Liptovskej Osade, Ľubochni, Martinčeku a Švošove.

4. Bodovali nezávislí

Medzi hlavných víťazov volieb patria nezávislí kandidáti. Vo všetkých ôsmich krajoch obsadili zo 416 poslaneckých miest viac ako tretinu – 176. S výraznejším odstupom za nimi skončili úspešní kandidáti Smeru (88) a KDH (38). Nezávislí budú dominovať aj v 57-člennom žilinskom zastupiteľstve, kde ich bude 25. Pravicová koalícia obsadila 17 a Smer s SNS 15 miest. Dvaja nezávislí (Karol Javorka

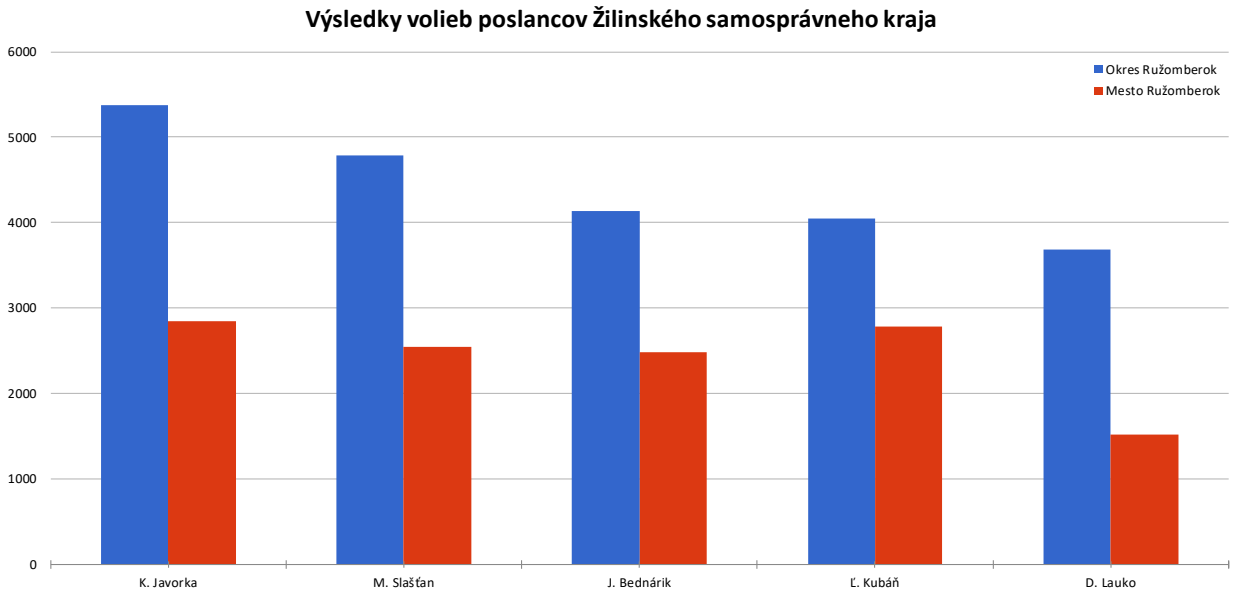

a Ľubomír Kubáň) sú aj medzi piatimi poslancami, ktorých si zvolili obyvatelia ružomberského okresu. Zvyšní dvaja zastupujú pravicovú koalíciu, konkrétne KDH (Michal Slašťan a Ján Bednárik) a jeden je z SNS (Dušan Lauko).

5. Antikampaň nezabrala

Osočujúcu kampaň voči jednému z kandidátov Ružomberčania odmietli. Napriek hanlivým letákom získal Karol Javorka jednoznačne najviac hlasov – 5378 v celom okrese, z toho 2843 v samotnom meste. Na mestskej úrovni za ním skončil nezávislý Ľ. Kubáň, v okresnom meradle bol druhým najúspešnejším M. Slašťan.

6. KDH zoslablo

V končiacom krajskom zastupiteľstve sedeli až štyria poslanci, ktorí Ružomberok reprezentovali vo farbách KDH. Keďže Stanislav Bella sa rozhodol ďalej nekandidovať a na pravicovej kandidátke dostalo KDH len tri miesta, do volebného boja napokon vstupovali len Michal Slašťan, Ján Bednárik a Peter Caban. Kým prví dvaja svoj mandát obhájili, Cabanovi sa to tesne nepodarilo – skončil prvý pod čiarou. Zo štyroch tak ostali ružomberskému KDH len dvaja poslanci. Na druhej strane, ani nezávislým, ani kandidátom iných politických strán sa nepodarilo byť natoľko úspešnými a dostať do krajského zastupiteľstva dve tretiny svojich kandidátov.

7. Ružomberčania vystavili vysvedčenie mestským poslancom

Až štyria z piatich zvolených krajských poslancov sedia aj v radoch mestského zastupiteľstva. Ide o Javorku, Kubáňa, Slašťana a Bednárika. Okrem nich kandidoval aj poslanec Ivan Rončák, ktorý síce na mestskej úrovni skončil na postupovom piatom mieste, ale keďže v obciach získal len necelú tisícku hlasov, v celkovom súčte ho predbehol starosta Liptovskej Štiavnice, Dušan Lauko.

8. Masívna kampaň nestačí

Na rozdiel od vyššie menovaných úplne pohoreli ostávajúci dvaja poslanci mestského zastupiteľstva a kandidáti vládnych strán Martina Camberová(SMER-SD) a Tibor Lauko (SNS). Obaja získali len čosi cez tisíc hlasov. Prekvapujúcim je najmä výsledok Tibora Lauka, ktorý napriek masívnej kampani získal v samotnom meste len päťsto hlasov.

9. Smer v Ružomberku nemá budúcnosť

Aj tieto voľby potvrdili, že celoštátne dominujúci Smer má v Ružomberku veľmi slabé postavenie. Traja kandidáti za vládnu stranu skončili hlboko pod čiarou – Albín Husarčík na 12., Miroslav Štefček na 13. a Martina Camberová až na 21. mieste. V ružomberskom volebnom obvode sa o zvolenie uchádzalo spolu 29 kandidátov.

10. Kotlebovci pohoreli

Obavy, že frontálny útok kotlebovských kandidátov na krajské zastupiteľstvá bude úspešný, sa ani zďaleka nenaplnili. V ôsmich krajoch obsadili kandidáti ĽSNS len dve poslanecké miesta. Kotlebovci neboli úspešní ani v Ružomberku. Okresný predseda ĽSNS Michal Buchta skončil až na 16. mieste, jeho štyria spolustraníci dopadli ešte horšie.

Rozprávku o diaľnici počúvame už desaťročie

Prierez desaťročným čakaním na výstavbu diaľnice pri Ružomberku.

Text: Peter Kravčák Foto: Marek Hasák

Písal sa rok 2007 a vtedajšia prvá vláda Roberta Fica určila nový plán výstavby diaľnic. Do súťaže verejno-súkromného partnerstva, takzvaného PPP projektu, bol zahrnutý aj úsek Hubová – Ivachnová.

V programovom vyhlásení vlády sa ocitla aj veta, že vláda vytvorí podmienky na výstavbu a sprevádzkovanie sto kilometrov diaľnic a rýchlostných ciest do roku 2010.

Vtedy sme aj v Ružomberku začali žiť v rozprávkovej predstave, že diaľnica bude do roku 2010. Koľkokrát sme po tej diaľnici už prešli, vie najlepšie každý sám.

PPP projekty a rok 2010

V roku 2007 vtedajšia vládna zostava Smer, HZDS a SNS zmenila rok staré vyjadrenia o nevýhode PPP projektov a pustila sa do nich s plnou vervou. Boli vyhlásené tri veľké súťaže, ktoré mali pokryť súčasnú R1 Pribina od Trnavy (existuje), úsek okolo Žiliny po Martin a ten tretí od Martina po Prešov. Vrátane Ružomberka.

Cena? Plán štátu hovoril o 25 rokoch splácania – celková výška splátok mala byť podľa ministerstva dopravy 175 – 250 miliárd korún (8,3 miliardy eur).

V júli 2007 z premiérových úst opätovne zaznelo, že vláda prijme také „rozhodnutia ekonomického, finančného a legislatívneho charakteru, ktoré zabezpečia, že do konca volebného obdobia (2010, pozn. redakcie) musí byť dokončené spojenie medzi Bratislavou a Košicami“.

Pod vplyvom odborných analýz však Robert Fico aj predstavitelia ministerstva dopravy začali svoje predstavy rýchlo korigovať. S odstupom

týždňov zaznelo, že do roku 2010 diaľnica bude, ale bez tunelových úsekov. Po roku sa termín dokončenia zmenil na rok 2012.

Tender na najdlhší a najdrahší úsek od Žiliny po Prešov (v tom čase bolo potrebné dokončiť 75 kilometrov) v roku 2009 v súťaži PPP projektov vyhralo konzorcium viacerých firiem. Suma bola v tom čase upresnená na 9,1 miliardy eur. Zmluvu podpísali v apríli.

Úsek Hubová – Ivachnová mala stavať portugalská spoločnosť Mota-Engil. V októbri 2009 začali prípravné práce, ktoré financoval štát. Strhnutá bola aj ornica nad Hrboltovou, na východ od plánovaného vyústenia tunela Čebrať.

V novembri predstaviteľ tejto spoločnosti Milan Cigáň v Ružomberku informoval, že pätnásťkilometrový úsek s 22 mostami a tunelom Čebrať chcú dokončiť do roku 2013. Plánovaná cena tohto úseku bola v tom čase 600 miliónov eur.

Ten istý úsek za celkom iné peniaze

V auguste 2010 nemalo konzorcium firiem stále uzatvorené zmluvy s bankami, a teda ani dosť peňazí, aby začali stavať.

Nová vláda Ivety Radičovej s ministrom dopravy Jánom Figeľom začala uvažovať o zrušení PPP projektov. „Boli neskutočným spôsobom predražené. Navyše, v tom čase vrcholila hospodárska kríza a snaha súkromných stavebníkov požičať si na diaľnice peniaze stroskotala aj po viacerých predĺženiach lehôt na podpis realizačných zmlúv," vysvetľuje pre Ružomberský magazín vtedajší zamestnanec ministerstva dopravy, dnes analytik inštitútu INEKO Ján Kovalčík.

„Otázka tiež bola, prečo si máme požičiavať na PPP projekty, ak máme na to k dispozícii nevyčerpané fondy EÚ. Na dôvažok sa ako problémový ukázal úžinový variant úseku Turany – Hubová. Aktivovali sa tam rôzne geologické procesy, obuli sa do toho aktivisti, komunikovali priamo v Bruseli. Problém bol, že zmluvy boli postavené tak, že nebolo možné vynechať čo len jeden úsek z celej vysúťaženej cesty až po Prešov. Pritom Turany – Hubová bol jasný problém, ktorý bolo treba riešiť, pretože spôsobí veľké zdržanie."

„Do konca volebného obdobia musí byť dokončené spojenie medzi Bratislavou a Košicami."

premiér Robert Fico v roku 2007

Radičovej vláda stavbu diaľnice na severe Slovenska zrušila a v jeseni 2011 vyhlásila nové verejné obstarávania. Súťaže prebehli, víťazi sa našli, ale zmluvu s víťazným Združením Čebrať (OHL-ŽS a Váhostav-SK) podpísala až nová Ficova vláda po dvoch rokoch, v jeseni 2013.

„Za normálnych okolností to nemôže trvať tak dlho. Ale udiali sa zvláštne veci. Na vypísané úseky začali chodiť od súťažiacich veľmi nízke ceny," opisuje Kovalčík nečakané problémy.

„A tak sme sa uchádzačov vo viacerých kolách začali pýtať a žiadať o vysvetlenie. Práve úsek Turany – Hubová bol prvý, kde sme to začali robiť. Niečo uchádzači vedeli obhájiť, mnohé však nie. Finančne alebo technologicky. A tak sme ich vylučovali," vysvetľuje prvý dôvod zdržania Kovalčík.

„Druhý dôvod zdržania bol, že vylúčený sa následne odvolávali. Národná diaľničná spoločnosť musela nechať celú súťaž skontrolovať a čakať na potvrdenie postupu od Úradu pre verejné obstarávanie," dopĺňa Kovalčík.

Na úsek Turany – Hubová prišlo päť ponúk. Najdrahšia bola na úrovni 50 percent zo štátom odhadovanej 465 miliónovej sumy. Po spomínaných procesoch zostala ako víťazná štvrtá ponuka v poradí. Združenie Čebrať

pýtalo 227,2 milióna eur. To je 48,7 percenta odhadovanej sumy.

Štyri roky predtým pritom chcela portugalská spoločnosť cez PPP projekty stavať za 600 miliónov.

... a ďalšie problémy

V marci 2014 začali slávnostne raziť tunel Čebrať. Nový termín dokončenia bol stanovený na jún 2017. Ale stavbu ani nie po roku zastavili.

Oficiálny dôvod znel masívne geologické posuny pri východnom portáli tunela Čebrať. Teda nad Hrboltovou. Tam, kde ešte v roku 2009 strhli v rámci prípravných prác ornicu. Okamžite sa však objavili reči o špekulácii. Dôvod? Nízka vysúťažená cena.

„Je objektívne, že tam boli zosuvy, nestabilný terén, ale mohla tomu napomôcť skutočnosť, že tá ornica sa zobrala príliš skoro. Aktivovali sa podložia v takých hĺbkach, v ktorých sa pôvodne ani neuvažovalo.

„Práce na kľúčovej časti stavby, na tuneli Čebrať, sa nezačnú skôr ako po troch rokoch, čo by sa nestalo, ak by kompetentní postupovali zodpovedne.“

Ján Kovalčík, analytik INEKO

A normálne by sa ani neaktivovali, lebo by nestihli, keby sa diaľnica stavala. V každom prípade stabilizovať by to bolo extrémne náročné. Verím tomu, že bolo potrebné sa zaoberať tak raritným riešením, ako je zmena trasy. Špekuláciu vylúčiť nemôžem, ale nepredpokladám ju,“ uvažuje Kovalčík.

V záplave zlých, prišla aj jedna dobrá správa. Európska komisia v marci 2015 oznámila, že na tomto úseku preplatí takmer 170 miliónov oprávnených nákladov. Ide zhruba o tri štvrtiny vysúťaženej sumy.

U nás však zatiaľ bojujeme s hľadaním novej trasy. O nutnosti jej zmeny, predĺžení tunela a potrebe nových legislatívnych, stavebných a environmentálnych potvrdení hovoril vo februári 2016 aj vtedy riaditeľ Národnej diaľničnej spoločnosti (NDS) Ján Kováčik.

„Momentálne preberáme všetky riešenia, ale najreálnejšie je, že tunel bude vychádzať v katastri Ružomberka,“ konštatoval investičný riaditeľ NDS Vladimír Drienovský ešte v máji 2016 počas kontrolného dňa na tomto úseku diaľnice. Takmer rok a pol po zastavení prác stále akoby nebolo rozhodnuté, ako s diaľnicou ďalej.

„V tejto chvíli predpokladáme predraženie o približne 100 miliónov eur. Budeme hľadať zdroje financovania. Je možné, že to budeme riešiť aj z európskych prostriedkov, pretože táto zmena je výnimočná, nik s ňou nepočítal a nepredpokladalo sa, že niečo takéto môže nastať,“ tvrdil vtedajší šéf rezortu dopravy Roman Brecely (#Sieť).

Vzrastajúca nervozita

V októbri 2016, teda viac ako 21 mesiacov po obmedzení prác na úseku okolo Ružomberka, prichádza na ministerstvo životného prostredia návrh NDS o zmene trasy diaľničného úseku Turany – Hubová. Toľko trvalo len vyberanie novej trasy diaľnice.

Ministerstvo do januára 2017 na základe nového trasovania určilo rozsah hodnotenia novej štúdie vplyvov na životné prostredie (EIA). Vtedy mohol zhotoviteľ, Združenie Čebrať, začať na robiť na jej vypracovaní.

To sa už ale aktivizujú starostovia i samotný primátor Ružomberka a organizujú viaceré blokády ciest v Ružomberku, ale aj okolí. Reagujú na podobné akcie pri Prešove či na Kysuciach, kde tiež čakajú na diaľnicu, respektíve rýchlostnú cestu.

Nervozita po viac ak dvoch rokoch od začiatku stavby tohto úseku je značná. Akceleruje ju termín jún 2017. Vtedy mal byť 15-kilometrový úsek odbremeňujúci Ružomberok od tranzitnej

Rozostavaná diaľnica pri Likavke

dopravy postavený. My však po dva a pol roku čakáme na novú štúdiu EIA.

„Je ilúzia, že sa to dá sprocesovať za rok. To je mimo realitu. Ale domnievam sa, že za dva roky bolo reálne tú zmenu posúdiť, zvládnuť povoľovací proces a aj všetky projekty tak, aby tie práce nestáli viac ako dva roky. Žiaľ, realita je taká, že práce na tej kľúčovej časti stavby (tunel Čebrať) sa nezačnú skôr ako po troch rokoch, čo by sa nestalo, ak by kompetentní postupovali zodpovedne," nešetrí kritikou voči NDS a ministerstvu Ján Kovalčík.

NDS zverejnila v lete nový odhad dokončenia diaľnice okolo mesta. Hovorí o decembri 2021. To spúšťa novú prestrelku, kde na jednej strane stojí mesto Ružomberok a vôbec dolný Liptov so všetkými obcami, spolu s nespokojným členom zhotoviteľa zo Združenia Čebrať, českým OHL-ŽS, a na druhej strane NDS. Otázka v spore stojí jednoducho – kto za to môže?

Po doručení od zhotoviteľa NDS posunula štúdiu EIA ministerstvu životného prostredia. To ju v polovici novembra zverejnilo na pripomienkové konanie širokej verejnosti. „V prípade, že obyvatelia, dotknuté obce, a ostatné orgány nevznesú pripomienky k predloženej správe o hodnotení, ukončenie procesu predpokladáme v zmysle minimálnych zákonných lehôt ku koncu januára 2018," tvrdí v stanovisku pre Ružomberský magazín NDS.

„Pokyn na práce na pozastavených častiach diaľnice vydá NDS po nadobudnutí právoplatnosti EIA, teda po definitívnom stanovení zmenenej trasy úseku diaľnice," odpovedá NDS na otázku, kedy sa začne stavať.

„Začiatok budúceho roka je optimistický termín. Ak by sme zobrali riadne lehoty, aké sú pre EIA a jej posúdenie, tak by to malo byt najskôr v marci 2018, kedy by sa malo dať začať kopať," prognózuje Ján Kovalčík z inštitútu INEKO.

KTO za to môže?

Nervozita súvisiaca s meškajúcou výstavbou diaľnice vyústila do množstva obvinení a hľadania vinníka. Situácia sa vyhrotila po tom, ako Národná diaľničná spoločnosť (NDS) zverejnila nový termín dokončenia december 2021.

Text: Peter Kravčák Foto: Marek Hasák

„Podľa názoru ružomberskej radnice ide o výsmech do tváre všetkých Ružomberčanov, obyvateľov regiónu a celej motoristickej verejnosti," píše sa v tlačovej správe mesta Ružomberok z augusta tohto roka.

Podľa primátora Igora Čombora bolo už na jar 2015, teda len pár mesiacov po zastavení prác jasné, ako treba postupovať. „Bola známa nová trasa tunela Čebrať, ktorá bola skutočnými odborníkmi predstavená ako riešenie na obídenie geologicky aktívnych území. Začal proces EIA, ktorý bol z nepochopiteľných príčin v júni 2016 NDS zastavený," tvrdí primátor Čombor.

NDS sa kritike zo strany ružomberského primátora bráni. „Dostavbe úseku D1 Hubová – Ivachnová venujú všetky zložky NDS enormnú pozornosť, o čom svedčia desiatky stretnutí so zástupcami JASPERS, OHL-ŽS, Váhostavu ako aj Ministerstva dopravy a výstavby SR. Napriek tomu, že predchádzajúce vedenia (NDS) riešili problém dva roky, až nástupom nového vedenia sa celý proces zdynamizoval, výsledkom čoho bude platná EIA," bráni sa NDS.

Zhotoviteľ diaľnice: za meškanie môže NDS

V októbri tohto roku konflikt pokračoval. Radnica vydala tlačovú správu, kde cituje list spoločnosti OHL-ŽS, jedného z členov zhotoviteľa diaľnice pri Ružomberku, Združenia Čebrať.

„...plán na rok 2017 už počítal s razením tunela. NDS o tom však nerozhodla napriek tomu, že sme jej poskytli všetky podklady, a tak je v roku 2017 možné realizovať na stavbe len nosné konštrukcie mostov. Počas celého tohto obdobia sme držali kapacity, ktoré sme museli demobilizovať, čo je spojené s ďalšími nákladmi," píše sa v liste od OHL-ŽS, ktorý cituje ružomberská radnica.

Diaľničiari sa v reakcii pre Ružomberský magazín opätovne bránia a považujú tieto tvrdenia za zavádzajúce. „Nie je pravdou, že práce na razení tunela sa mohli obnoviť začiatkom roka 2017. Práce na pozastavených

častiach diaľnice, vrátane tunela Čebrať, sa môžu podľa pokynu Európskej komisie obnoviť až po právoplatnom ukončení procesu EIA, ktorý určí definitívnu trasu diaľnice. Bez právoplatného záverečného stanoviska EIA únia stavbu neuhradí. O tejto skutočnosti vie aj OHL-ŽS," konštatuje NDS.

Mesto a OHL-ŽS v októbrovom liste obviňujú NDS aj z toho, že stále nezačala s rokovaniami o dodatku k zmluve o dielo, kde sa určí okrem iného aj nová cena za stavbu.

„NDS tvrdí, že sa uskutočňujú rokovania o zmluvnom zabezpečení diela, pričom zhotoviteľ OHL-ŽS tvrdí, že návrh doplnku k zmluve o dielo je dávno pripravený, no napriek ich snahe žiadne rokovania nie sú," píše sa v mestom zverejnenom dokumente.

NDS: Zhotoviteľ špekuluje s navýšením ceny

Diaľničiari tvrdenia dokumentu popierajú. Podľa nich už v júni 2017 dali Združeniu Čebrať prvý návrh zmluvy k čomu prebehli aj niekoľkodňové rokovania. Výsledkom bol vraj protinávrh, ktorý združenie zaslalo až v októbri.

„Tento bol v príkrom rozpore so zákonom o verejnom obstarávaní. Preto sme združeniu poslali začiatkom novembra nový návrh, kde predpokladáme termín dokončenia december 2021. Ak niekto brzdí vyjednávania tak sú to práve neprimerané požiadavky OHL-ŽS. Máme dôvod domnievať sa, že spoločnosť chce práve takýmito krokmi iba zvýšiť nízku cenu, ktorou uspeli v súťaži. Prípadne nepokračovať v zmluve o dielo v zmysle platne uzatvorenej zmluvy. Dokazuje to aj skutočnosť, že druhý člen Združenia Čebrať, spoločnosť Váhostav-SK, mala záujem podpísať dodatok predložený NDS," uvádza sa vo vyjadrení NDS pre Ružomberský magazín.

A reč prišla aj na peniaze, ktoré si zhotoviteľ bude nárokovať za to, že stavba mu viazala kapacity počas ostatných takmer troch rokov, kedy práce prebiehali len v minimálnej miere.

„Netreba snáď zdôrazňovať, že prerušenie prác, ktoré trvá prakticky od začiatku roku 2015, má a bude mať vplyv aj na náklady spojené s realizáciou stavby. Nečinnosťou NDS dochádza k ďalšiemu posúvaniu termínu dokončenia, a už je ohrozený aj termín dokončenia diela do decembra 2021," cituje mesto Ružomberok vo svojom liste OHL-ŽS.

„Plán na rok 2017 už počítal s razením tunela. NDS o tom však nerozhodla napriek tomu, že sme jej poskytli všetky podklady."

Združenie Čebrať, zhotoviteľ diaľnice

NDS tvrdí, že práce na úseku Hubová – Ivachnová sa nikdy úplne nezastavili. Aj tento rok bolo podľa diaľničiarov mimo tunela Čebrať preinvestovaných 25 miliónov eur.

Vyjadrili sa aj k predpokladanému navýšeniu ceny prác. NDS urobila predbežný kontrolný prepočet nákladov potrebných na realizáciu predĺženého tunela v predpokladanej zmene trasy a nepredpokladá navýšenie ceny o viac ako 50 percent pôvodnej ceny.

Redakcia kontaktovala aj oboch členov Združenia Čebrať v snahe potvrdiť ich popísané postoje. Na viaceré konkrétne otázky prišla od OHL-ŽS aj Váhostavu-SK len jedna, prakticky totožná odpoveď: „Môžeme potvrdiť, že sme od NDS dostali návrh dodatku, ktorý je predmetom ďalšieho jednania, a preto ho nebudeme komentovať."

Na vine je zlé riadenie Národnej diaľničnej spoločnosti

S analytikom inštitútu INEKO Jánom Kovalčíkom sme sa rozprávali o dôvodoch viaznucej diaľničnej výstavby pri Ružomberku.

Text: Peter Kravčák Foto: Autor

Výstavba diaľničného úseku pri Ružomberku mala začať už v roku 2009. Po nástupe vlády Ivety Radičovej však minister dopravy Ján Figeľ projekt zastavil. V tom čase ste na ministerstve pôsobili aj vy. Aké boli dôvody stopnutia výstavby?

Eurofondy vyčlenené na roky 2007 až 2013 na diaľnice sa nečerpali, vláda Roberta Fica sa v roku 2007 rozhodla všetky pripravené úseky D1 a R1 obstarať ako takzvané PPP projekty. Diaľnice mali stavať, prevádzkovať i financovať súkromníci a štát by ich následne desiatky rokov splácal. Väčšinu platieb štátu by zhltlo veľmi drahé financovanie. Eurofondy na cesty by zatiaľ prepadli, lebo iné úseky diaľnic neboli pripravené.

Bol Ficov plán výstavby predražený?

Lehoty výstavby v PPP tendroch boli oproti reálnym skrátené niekde až o polovicu. Samotní uchádzači upozorňovali, že si to vyžiada enormnú technickú a personálnu mobilizáciu i dovoz kapacít, čo môže zvýšiť cenu o 30 až 40 percent. A ani tak niektoré termíny nestihnú.

Vláda Roberta Fica napriek tomu termíny v súťaži nezreálnila, takže zákonite prišli enormne vysoké cenové ponuky. Navyše prišla finančná kríza, ktorá výrazne zdražila aj financovanie. Projekty na diaľnice tak boli extrémne predražené. Krátko pred koncom Ficovej vlády bol podpísaný dodatok ku koncesnej zmluve, ktorý nereálne krátke lehoty sčasti predĺžil, no bez primeraného zníženia ceny. Tú, naopak, ešte zvýšili o ďalšiu vyše miliardu eur. PPP projekty sa tak pre krízu neprijateľne predražili. Nie náhodou vtedy žiadna zodpovedná krajina do podobne veľkého projektu ako Slovensko ani nešla.

Tak či tak, ale diaľnica by dnes už stála.

Nestála. Koncesionár mal veľké problémy získať na trhu úvery na mimoriadne veľký PPP projekt. Ak by ich mali, zmluvy by boli dávno účinné, riadne by sa plnili. Lenže to sa nestalo. Aj preto, že ministerstvo dopravy nasilu pretlačilo na úseku Turany – Hubová úžinový variant s kratšími tunelmi, namiesto dlhšej Korbeľky, ktorú odporučila EIA. Riešenie napadli environmentalisti. Na tom padol úver od Európskej investičnej banky, bez ktorého koncesionár nevedel zabezpečiť financovanie. Ďalšie predlžovanie termínov, o ktoré koncesionár žiadal, by iba predlžovalo agóniu celého projektu. Vybrať z neho dodatočne problémový úsek sa totiž nedalo, hociktorý iný uchádzač v tendri by to napadol.

Diaľnica od Dubnej Skaly po Prešov bola súťažená ako jeden úsek. Päť chýbajúcich úsekov v jednom balíku. Takže problémy na 13-kilometrovom úseku Turany – Hubová by blokovali výstavbu aj ďalších 62 km diaľnice D1 – pri Martine, Ružomberku, Levoči aj pred Prešovom. Ďalší vývoj ukázal, že na veľmi dlho.

V októbri 2011 bol vypísaný nový tender. Prečo trvalo až dva roky, kým bola v októbri 2013 potvrdená víťazná ponuka Združenia Čebrať (OHL ŽS a Váhostav-SK)?

Na nové tendre sa vyhlasovali postupne a začali prichádzať veľmi nízke ceny. Na jednej strane fajn, konečne vznikla súťaž. Na druhej strane tie ceny klesli viac ako sa čakalo, čo vzbudilo obavy, či to firmy za ponúkané ceny zvládnu.

Prečo išli uchádzači pod cenu?

Padli dva obrovské PPP projekty. Stavebníci čakali rekordne veľa roboty a zrazu nebola. Staršie zákazky im končili, lebo okrem PPP projektov sa predtým dva roky iné stavby diaľnic takmer nezačínali.

Čo spôsobilo to dvojročné zdržanie?

Začali sme žiadať vysvetlenie mimoriadne nízkych ponúk. Úsek Hubová – Ivachnová bol prvý. Desiatky otázok k veľmi nízko oceneným položkám i k technickým riešeniam. Predtým to NDS nerobievala, ale bolo to potrebné. Bez toho by víťazom tendra na tomto úseku bol Hant, ktorý neskôr nezvládol ani oveľa menšiu stavbu v Prešove. Uchádzači niečo vysvetlili, niečo nie. Niektorých sme vylúčili, následne sa odvolávali na Úrad pre verejné obstarávanie, čo celý proces spomaľovalo.

„NDS pracuje pomaly a s čoraz nižšou kompetentnosťou. Jej odborný potenciál sa čoraz viac zhoršuje“

Ján Kovalčík, analytik INEKO

Aj 15-kilometrový úsek s tunelom Čebrať naprojektovaný na 465 miliónov eur vyhralo Združenie Čebrať s ponukou 227 miliónov, čo bolo len 49 percent z odhadovaných nákladov.

Áno, ale treba povedať, že všetky ponuky na tento úsek boli od 45 do 59 percent predpokladanej hodnoty. Žiaľ, ani štátna expertíza neukazuje reálne ceny. Je to veľmi štedré ocenenie, ktoré vôbec nevychádza z reálnych nákladov. Realita ukázala, že najmenej päť úsekov bolo naozaj postavených za takéto nečakane nízke ceny. Niekde zhotoviteľ skončil v mínuse, ale subdodávatelia boli riadne vyplatení. Ale je tu aj smutný príklad úseku pri Martine, kde Váhostav ocenenie ani riadenie stavby vôbec nezvládol a straty preniesol na subdodávateľov.

Bežný človek vidí za nízkou cenou zámer. Vyhrať súťaž a potom dodatkami cenu navýšiť do „reálnej“ podoby. Môže byť aj toto predmetom zdržania, ktoré sa deje pri Ružomberku?

Vylúčiť to neviem, ale nemyslím si, že je za tým špekulácia. Je objektívne, že tam boli zosuvy, nestabilný terén. Stabilizovať to by bolo extrémne náročné. Verím tomu, že bolo potrebné zaoberať sa mimoriadnym riešením - zmenou trasy už začatej stavby.

Stavať konečne začali v marci 2014, no už začiatkom roka 2015 výstavbu stopli. Je november 2017. Môže hľadanie novej trasy, jej plánovanie a formálne vybavovanie trvať tak dlho?

NDS nepostupovala profesionálne a promptne, ako by sa pri takto naliehavom probléme žiadalo. Dlho pred parlamentnými voľbami, a aj po nich, v NDS prevládol alibizmus a neochota prijať rozhodnutia. Zbytočne sa strácal čas, ktorý už nedobehneme.

Nedalo sa to vybaviť za rok. To je mimo realitu. Ale domnievam sa, že za dva roky bolo reálne zmenu posúdiť, zvládnuť povoľovací proces aj projekty. Žiaľ, realita je taká, že práce na kľúčovej časti stavby, tuneli Čebrať, sa nezačnú skôr ako po troch rokoch. Nestalo by sa to, keby kompetentní postupovali zodpovedne.

V čom presne NDS pochybila?

Akonáhle identifikovali, že pravdepodobne najlepším riešením je predĺženie tunela, mali čím skôr objednať podrobný hydrogeologický prieskum. To sa však nestalo. Nešťastné bolo aj rozhodnutie šéfa NDS Róberta Auxta na jar 2016. Nachystaný proces EIA stopol. Proces znovu naštartovali až na jeseň minulého roka po nástupe dočasného riaditeľa Valenta. Až v závere roka sa konečne objednal aj podrobný hydrogeologický prieskum.

Prečo?

NDS pracuje pomaly a s čoraz nižšou kompetentnosťou. Politické výmeny sa už netýkajú len najvyššieho vede-

nia, ale siahajú na čoraz nižšie odborné pozície. To vedie k tomu, že schopní ľudia sú odvolávaní alebo radšej odchádzajú sami. Odborný potenciál NDS sa preto čoraz viac zhoršuje.

„Obávam sa, že riešenie problému pri Ružomberku sa bude ešte naťahovať a komplikovať.“

V máji 2016 vtedajší minister dopravy Roman Brecely hovoril, že predĺženie tunela predraží stavbu úseku Hubová – Ivachnová približne o 100 miliónov eur. Je to reálne?

Bral som to ako štartovaciu, vyjednávaciu pozíciu zhotoviteľa. Samozrejme, začal vyššie, ako očakáva konečnú dohodu. No fakt, že stavba takmer tri roky viazne aj pre pomalosť NDS, snahe výrazne navýšiť cenu len pomáha.

Veď čo sa zmení, že by to malo zvýšiť cenu o 100 miliónov? Tunel sa predĺži o 1600 metrov na 3,6 kilometra. Vďaka tomu sa nezrealizuje časť povrchovej trasy v ťažkom teréne, mostov bude o 700 metrov menej. Keby sme zobrali jednotkové náklady na meter tunela, tak, ako sú v zmluve, prerátali ich na väčšiu dĺžku a odrátali tie mosty, súhrnná cena sa nezvýši ani o 30 miliónov eur. Všetko nad tým je zjednodušene povedané príplatok za zdržanie a snaha obhájiť si vyššiu cenu na nových objektoch diaľnice. Sčasti to môže byť legitímne, je to však otázka miery.

Máte informácie o vyjednávaniach medzi zhotoviteľom a NDS? Z ich komunikácie je zrejmé, že sú tam problémy pri vyjednávaniach o dodatku ku zmluve.

Počul som aj také scenáre, že existuje zámer súťažiť to nanovo. V tom prípade si netrúfam odhadnúť, aké zdržanie navyše by to znamenalo.

Je to dosť ťažký oriešok, ktorý by ale dobre riadená diaľničná spoločnosť mala zvládnuť. Problém je v tom, že súčasné vedenie NDS je pravdepodobne odborne najslabšie za celú jej doterajšiu existenciu. Preto sa obávam, že riešenie problému pri Ružomberku sa bude ešte naťahovať a komplikovať a ani aktuálne sľubované dokončenie v závere roku 2021 sa nedosiahne.

Kto je Ján Kovalčík?

Bývalý novinár a neskôr hlavný analytik ekonomického týždenníka Trend sa počas vlády Ivety Radičovej (2010 – 2012) stal šéfom Inštitútu stratégie na Ministerstve dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR. V súčasnosti pôsobí ako analytik Inštitútu pre ekonomické a sociálne reformy (INEKO).

Ako sa zabíjalo vo Švošove

Text: Peter Kravčák Foto: Autor

Mesiac či dva pred Vianocami nebolo piatku a najmä soboty, kedy by sa niekde vo vidieckom dvore nerobila zabíjačka. Bravčové či hovädzie, hlavne aby bolo čo na sviatočný stôl. A zvyšok do komory na dlhú zimu.

Podobne to bývalo aj vo Švošove. No v posledných rokoch je to s domácim chovom ošípaných či rožného statku čoraz horšie.

„Dnes sa ľuďom nechce starať o statok. Dokonca už ani nejedia tradičné jedlá. Radšej skočia do supermarketu. Aj preto sa teším, že sme takúto obecnú zabíjačku urobili. Nech si starší pripomenú a mladí aspoň vidia, ako to voľakedy na dedinách fungovalo," rozhovorí sa tridsiatnik Marek Polpáš, zatiaľ čo na dlhom stole každú chvíľu prechytáva iný zo siedmich nožov, ktoré má nachystané.

Čistí, krája a porciuje mäso. Priamo pred švošovským obecným úradom, kde práve prebieha 3. ročník obecnej zabíjačky. „V obci by som všetkých mäsiarov zrátal na jednej ruke. Ale ani robota tu pre nich nie je. Kravu nechová nikto, prasiat je možno päť," vysvetľuje hlavný mäsiar.

Napriek tomu je v sobotu na zabíjačke plno. Mladí postávajú v kamarátskych či rodinných hlúčikoch a pijú teplý punč. Kde-tu vidieť aj čosi tvrdšie.

Najmladšia generácia behá pomedzi stánky so všakovakými čačkami, poniektorí obdivujú krájanie a mletie mäsa z ráno zabitého prasaťa.

Tí, čo už zabíjačky zažili, sú, zdá sa, všetci zapojení do nejakej organizačnej činnosti. „Tešíme sa, že sme niečo také zorganizovali. Nech to mladí vidia. Nepoznajú proces od zavesenia prasaťa cez stečenie z krvi, umytie až po rozrobenie... Nepoznajú ani výrobky, čo sa z prasiatka dajú urobiť. Už to mizne aj z obcí," uvažuje pani Anna, zatiaľ čo veľkou žufankou mieša obarovú polievku.

„To je vyvarená bravčová hlava, pridajú sa do toho vnútornosti, neskôr jaternice a jaternicová kaša. A potom už len soľ a korenie. Tradičná obarová polievka," ponúka Anna rýchly recept.

Chvíľu pri varení polievky, potom pri mletí mäsa a vzápätí pri pekáčoch, kde prskajú pečúce sa jaternice. Všetko má pod kontrolou a vždy s niekým debatuje. Starosta obce Milan Široň tradíciu obecnej zabíjačky rozbehol pred troma rokmi.

„Pred časom sme v obci obnovili činnosť dobrovoľných hasičov. Neexistovali dvadsať rokov. A toto sme vymysleli ako jednu z činností, ktoré budú robiť. Aby sa stretli ľudia z obce pri spoločnej aktivite," vysvetľuje Široň.

Zabíjačky sú zároveň povestnou príležitosťou na podľahnutie alkoholu. „Usporiadatelia dostali pokyn, aby sa držali, nakoľko sme zodpovední za celú akciu. Musia to nejako vydržať," usmieva sa pani Anna.

„Je to normálna vec, alkohol k zabíjačke patrí. Ale aj minulý rok všetko dobre dopadlo, nikto tu nechodil po štvornožky. Rovnako to bude aj teraz," sľubuje na rozlúčku starosta Široň.

Cukrárka z Komjatnej: Kvôli pečeniu nechala vysokú školu a spravila si učňovku

Text: Anna šenkeríková Foto: Samuel Kubas, Lukáš Vráb

Andrea Kubasová je mladá, úspešná a už aj vyučená cukrárka z Komjatnej. Síce sa pre pečenie nadchla len pred dvoma rokmi a oficiálne sa mu venuje iba rok, na Liptove si už stihla vybudovať slušné meno.

Zákaziek má mnoho ráz toľko, že niektoré musí odmietať. Kvôli množstvu objednávok má už aj pomocníčku. Samotnú prípravu zákuskov však zo svojich rúk nepustí.

V súčasnosti pečie pre tri liptovské kaviarne, čo jej zaberie prvú časť pracovného týždňa – obvykle robí viac než desať druhov cheescakov.

„Keď sa blíži víkend, koláčiky sa rátajú na stovky. Taktiež je záujem o torty, raz som piekla súčasne šestnásť svadobných tort," popisuje svoju pracovnú náplň šikovná 26-ročná podnikateľka.

V televízii sa utvrdila vo svojich zručnostiach

Vášeň pre pečenie sa u nej neprejavovala hneď od mala. V kuchyni sa zdržiavala len ak to bolo naozaj nevyhnutné. Zlom nastal, keď sa ako vysokoškoláčka rozhodla zdravšie stravovať, a preto si začala variť.

Následne sa dostala aj k pečeniu, v ktorom napokon našla útočisko pred nezaujímavým štúdiom verejnej správy a stereotypnou prácou na hotelovej recepcii. Po večeroch skúšala v rámci psychohygieny nové recepty. Najskôr sa striktne pridržala postupu, neskôr odvážne kombinovala nové chute a šperkovala koláče k dokonalosti.

„Aby som sa uistila, že mi to naozaj ide, prihlásila som sa do gastronomickej súťaže v televízii. Zaujímalo ma, čo mi na moje výtvory povedia odborníci. Prebojovala som sa do prvej šestnástky, získala som nové poznatky a ubezpečila som sa, že na to mám," hovorí Aďka o užitočnej skúsenosti, ktorá stála za jej rozhodnutím ukončiť školu a dať výpoveď v práci.

Rozbehla podnikanie v správnom čase

Začal sa polročný proces vybavovania povolení na výrobňu, ktorú zriadili za rodinným domom. Keďže „cukrárčina" patrí medzi remeselné živnosti, musí byť podložená výučným listom. Preto Aďka spočiatku zamestnávala osobu s patričným vzdelaním, ktorá za prevádzku zodpovedala.

Medzitým sa vyučila za cukrárku. „Študovala som externe na učňovke v Ružomberku. Prebiehalo to systémom samoštúdia, chodila som len na skúšky a na prax. Po roku som získala výučný list," hovorí s úsmevom čerstvo vyštudovaná cukrárka.

Škola jej väčšie problémy nerobila, prekážal jej len dôraz na tradičné receptúry. Aďka totiž nepečie klasické zákusky – punčáky, dobošky či grilážky, zaujali ju modernejšie recepty, ktoré na Slovensko prenikajú zo zahraničia.

Typickými ingredienciami sú napríklad krémové syry mascarpone či ricotta. Namiesto fondánových poťahov alebo marcipánových ozdôb sa používajú dokonca aj živé jedlé kvety.

„Mnohí majú voči nim predsudky, ale je ich čoraz menej. Kvety majú svoju špecifickú chuť, napríklad begónky sú kyslé ako šťavel, čo koláč oživí," argumentuje Aďka a dodáva, že ak by mali kvety negatívny efekt na chuť, určite by sa im vyhýbala.

V prípade, že torty zdobí nejedlými kvetmi, oblepuje ich špeciálnou páskou, aby sa priamo nedotýkali krému.

Drží sa svojich zásad

V okolí Trnavy a Bratislavy je tento druh pečenia už celkom rozšírený. Na Liptove a vôbec strednom Slovensku vyplnila prázdnu dieru práve Aďka.

Momentálne koketuje s myšlienkou, že by tradičné slovenské recepty pozmenila podľa svojho gusta. „Jeseň býva pokojnejšia, dá sa pracovať aj na nových receptoch. Nieže by ma doterajšie omrzeli, ale vždy sa snažím pracovať so sezónnymi i menej známymi surovinami, nech môžu moji zákazníci skúšať stále nové veci," zdôvodňuje Aďka, ktorej zákusky majú úspech aj na Spiši.

Zaujímavosťou je, že nepoužíva umelé farbivá, pred klasickou bielou múkou uprednostňuje špaldovú, biely cukor nahrádza trstinovým. Do korpusov i krémov pridáva soľ, ktorá v správnom pomere zvýrazňuje chute, rada používa aj slaný karamel.

„Veľa ľudí mi vraví, že to celé je len chvíľkový ošiaľ, ja sa však pečenia nehodlám vzdať."

Andrea Kubasová, cukrárka

S reklamou jej pomáhajú šikovní kamaráti

Kľúčovou je pre ňu propagácia. V úplných začiatkoch jej s ňou pomohol najmä brat – vášnivý fotograf, ktorý jej výrobky profesionálne zvečnil a zverejňovali ich na sociálnej sieti, kde zožali úspech. V jej záľube ju podporovala celá rodina, priznáva, že bez ich pomoci by nebola tam, kde je.

Spolupracuje aj s Martinom Babicom, grafikom z Komjatnej, ktorý vytvára jej webovú stránku. Daniel Gavenda zase urobil promo video na jej pekárničku.

Aďka účinkovala aj v klipe k skladbe Čokoláda od Simy Martausovej, ktorý natočili Ružomberčania z videoprodukcie MOOVI.

„Je skvelé, keď máte okolo seba šikovných kamarátov. Postavia sa k tomu inak ako niekto neznámy," konštatuje a dopĺňa, že výbornou reklamou je, keď ju zákazníci odporučia svojim známym. Teší ju, ak ochutnávači priznajú, že nejedli lepšie koláče, alebo ak svojou tvorbou inšpiruje mladšie dievčatá.

Pečenie by nevymenila

Popri práci, ktorá tiež zahŕňa nákupy, individuálnu komunikáciu so zákazníkmi či vybavovačky na úradoch, sa snaží nájsť si čas aj na oddych, nezaneviera najmä na kamarátov a priateľa.

Kedysi pravidelne navštevovala fitnescentrum, teraz sa jej doň podarí zájsť len sporadicky. „Všetko je síce o organizácii času, ale deň sa, žiaľ, nedá natiahnuť. Boli aj chvíle, keď som nespávala, dlhodobo sa však takto fungovať nedá," vysvetľuje.

„Veľa ľudí mi vraví, že to celé je len chvíľkový ošiaľ, ja sa však pečenia nehodlám vzdať. Je to síce náročné remeslo, ale chcem ho robiť, pretože ma napĺňa. Ten úžasný pocit, keď človeka živí to, čo ho zároveň baví, prajem zažiť každému," objasňuje v závere svoju lásku k pečeniu.

stručne

- Na elektrické vedenie vysokého napätia v Stankovanoch elektrikári pomocou dronu inštalovali odkloňovače letu vtáctva.
- O životnom príbehu výsadkára Františka Bíroša z Likavky, ktorý bojoval v druhej svetovej vojne, prednášal na Filozofickej fakulte KU Martin Posch z Historického ústavu SAV.
- V Liptovskej Teplej, Ľubochni, Lúčkach a ďalších dolnoliptovských obciach sa uskutočnili svätomartinské lampiónové sprievody.
- Možnosti cestovného ruchu na dolnom Liptove by mohol rozšíriť projekt živej pravekej osady Liptovia, ktorý už dlhší čas budujú nadšenci neďaleko Partizánskej Ľupče.
- V Ludrovej budujú múzeum, v ktorom bude umiestnená funkčná expozícia strojov a zariadení na ručnú výrobu papiera.

V Stankovanoch chcú stavať nové byty

Text: Anna Šenkeríková

Obec tento rok za 2500 eur osvetlila priestor pred rojkovskou hasičskou zbrojnicou a kultúrny dom vybavila kvalitnejším ozvučením i osvetlením v hodnote 10-tisíc eur.

Ružomberskí vodári naviac odkanalizovali pravú stranu Rojkova, na čo obec prispela 7-tisíc eur.

Budúci rok by mohla byť obec už spolovice odkanalizovaná, čo je podľa starostu Rudolfa Baleju úspech, keďže pôvodne malo byť z 530 budov napojených len 60 odberných miest.

Jednou z najväčších investičných akcií je navýšenie pravého brehu Váhu s predpokladanými rozpočtovými nákladmi 1,3 milióna eur. Investorom je piešťanský závod Slovenského vodohospodárskeho podniku, ktorý sa aktuálne sústreďuje na výkup pozemkov a prípravu na vydanie stavebného povolenia.

Obec dlhodobo plánuje aj výstavbu nájomných bytov a rodinných domov, pre ktorú už získali pozemky. Po zmenách na katastri začnú s prípravou novej projektovej dokumentácie.

Rodný Ružomberok mám stále v pamäti

Text: Imrich Gazda Foto: TASR

Od augusta stojí na čele verejnoprávnej RTVS ružomberský rodák Jaroslav Rezník. V meste dodnes žijú jeho štyria strýkovia.

Jedným z najdlhšie pôsobiacich manažérov v mediálnej brandži je súčasný generálny riaditeľ RTVS Jaroslav Rezník. Syn spisovateľa Jaroslava Rezníka staršieho, ktorý je od roku 2012 čestným občanom mesta Ružomberok a v tomto roku sa dožil 75 rokov.

Jaroslav Rezník mladší sa narodil 12. júla 1966 v Ružomberku. „Keď som mal pol roka, tak sme sa odsťahovali do Martina, kde sme bývali do roku 1976 a potom sme sa presťahovali do Bratislavy," spomína pre Ružomberský magazín Rezník mladší.

„V Ružomberku však bývali moji starí rodičia a strýkovia, takže som tam chodieval minimálne dvakrát do mesiaca počas víkendov a trávil som tam celé letné prázdniny. Ružomberok je živá spomienka na moje šťastné a mnohými zážitkami naplnené detstvo," pokračuje Rezník, ktorý na dolný Liptov často prichádzal aj počas svojich vysokoškolských štúdií.

Po absolvovaní Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove sa v roku 1993 stal riaditeľom štúdia Slovenského rozhlasu v Košiciach.

Počas vlády Vladimíra Mečiara ho v roku 1997 parlament zvolil za generálneho riaditeľa Slovenského rozhlasu. V tom čase mal len 31 rokov. Do čela verejnoprávneho rozhlasu ho parlament opäť zvolil aj počas vlády Mikuláša Dzurindu. O znovuzvolenie sa chcel pokúsiť aj po tretí raz, ale svoju kandidatúru napokon stiahol.

V roku 2007 ho vláda Roberta Fica vymenovala za generálneho riaditeľa Tlačovej agentúry Slovenskej republiky, kde pôsobil až do leta tohto roku, kedy ho parlament zvolil za generálneho riaditeľa RTVS.

Z pracovných dôvodov Jaroslav Rezník chodieva do Ružomberka už omnoho zriedkavejšie. „Ale dodnes tam žijú všetci štyria strýkovia s rodinami, takže keď sa spolu zídeme, tak je nás skoro päťdesiat," hovorí riaditeľ verejnoprávneho telerozhlasu.

Počas návštev Ružomberka sa neubráni porovnávaniu súčasnosti a minulosti. „V časoch môjho detstva bola oveľa zanedbanejšia Kalvária aj Hlinkovo námestie. Spomínam si tiež na neustály zvláštny zápach z celulózky a občasný žltý jedovato vyzerajúci dym, a z druhej strany na paru a textilný pach z bavlnárskych závodov. Od tých čias sa však Ružomberok rozrástol o nové sídliská a krásne veľké rodinné domy v nových vilových štvrtiach," konštatuje Rezník.

Napriek tomu, že tu býva zriedkavo, pri otázke, čo mestu najviac chýba, neváha a odpovedá. „Z praktických vecí mu určite chýba obchvat. Myslím si, že by to Ružomberčanom uľahčilo a spríjemnilo život. Na druhej strane je Ružomberok miestom, kde dodnes žijú významné osobnosti," dodáva známy ružomberský rodák.

Fascinovaný vtákmi, prenasledovaný medveďmi

Miroslav Saniga je známy prírodovedec, ktorého krásy slovenských hôr fascinujú už dlhé roky. Svojimi aktivitami sa toto nadšenie snaží prebudiť aj v ostatných ľuďoch.

Text: Anna Šenkeríková
Foto: autorka

V útlom veku sa s prírodou zoznamoval svojpomocne. „Nik ma nevzal za ruku a neukázal mi medvedí brloh alebo murárika, ako hniezdi. Musel som bádať celkom sám, čo bolo náročné. Aj preto sa to dnes deťom, ale aj dospelým či starším ľuďom snažím uľahčiť," vysvetľuje hneď na začiatku nášho stretnutia.

Cez murárika našiel nebo

„Každý máme svoju betlehemskú hviezdu – niekto sa vydá, ožení, teší sa z rodiny... Mňa Pán Boh zvláštne navštívil a katapultoval do neba už v šiestich rokoch. Práve vtedy som si uvedomil, že som mimo planéty Zem," spomína s úsmevom.

Všetko sa začalo na Troch kráľov v roku 1971. Po škole si šiel šesťročný Mirko s kamarátmi zahrať hokej a vtedy si všimli operenca, ktorého ešte nikdy nevideli.

„Odvtedy som doma stále rozprával o vtáčikovi s červenými krídlami a že som bol v nebi. Našim sa to, prirodzene, zdalo choré, a tak ma otec liečil remeňom. Silou-mocou mi to chceli vybiť z hlavy, no márne," vysvetľuje rodák z Liptovských Revúc.

Dlho sa snažil zistiť, o akého vtáčika ide. Článkov a kníh o prírode však vtedy nebolo veľa. Podľa opisu operenca nespoznal ani učiteľ na lesníckej škole, kde v tom čase študoval jeho starší brat.

„Tápal som, stále som o ňom rozprával, kreslil som ho do všetkých zošitov, z čoho zase neboli nadšení učitelia. Až keď som bol piatak, našiel som ho na zadnej strane časopisu Život. Zistil som, že sa volá murárik červenokrídly a žije v Tatrách," opisuje úspešné pátranie.

Tento poznatok ho ešte väčšmi navnadil. Rozmýšľal, ako je možné, že ho videl v krutej zime v Revúcach. Keďže už vedel, že ho treba hľadať v skalách, zamieril na Čierny Kameň, jeden z najkrajších vrchov Veľkej Fatry. Tam sa s ním opäť stretol.

„Tento vtáčik ma celkom pripútal k prírode," priznáva Saniga, ktorého dodnes neomrzeli perokresby murárika. Vytvoril ich už približne päťsto.

Postupne sa dozvedal, aký špecifický život má jeho obľúbený operenec. „V auguste sa so samičkou začnú nenávidieť, hoci by si mohli povedať, že vychovali tri mláďatá na Salatíne a od septembra do marca môžu ísť dovolenkovať na Spišský hrad alebo na Kľačno. Murárik je však jediný hmyzožravý vták, ktorý si aj v zime musí nájsť larvu alebo pavúka," približuje Saniga.

Keby na jednom mieste zimovali obaja, vyzbierali by si všetku dostupnú potravu a do Štedrého dňa by zomreli. Preto sa rozdelia, no po zime sa k sebe opäť vrátia.

„Keď toto spoznáte, uvedomíte si, aký je Boh veľký a my maličkí. Ak mu necháme priestor, aj nás môže viesť tak, ako murárika, a to by nás malo tešiť," zamýšľa sa zanietený prírodovedec.

Vtáčia záhrada priťahuje ľudí z rôznych častí sveta

Od zoznámenia s murárikom chcel mať vtáčiky stále pri sebe. Pred rodičovským domom preto urobil prvé kŕmidlo, vzápätí druhé. „Keď rodičia slabli a ja som bol mocnejší, pribudli ďalšie dve, a keď už otec celkom zoslabol, tak aj ostatné. Kedysi sme rodičov museli poslúchať," ozrejmuje, ako vznikala vtáčia záhrada, v ktorej je dnes šesťdesiat veľkých kŕmidiel a stotridsať vtáčích búdok.

Toto unikátne miesto už upútalo viacerých zvedavcov. Bežne sa stáva, že na dvor pána Sanigu niekto zavíta.

„V lete tu boli Kanaďania, v knihe návštev sú aj Japonci a Číňania. Prišli tiež návštevníci z Taiwanu, ktorým sa tu najviac páčila tma, pretože u nich na uliciach stále blikajú reklamy," rozpráva o vzácnych návštevách v záhrade, kde tiež pravidelne organizuje rôzne podujatia.

Stretnutia s medveďmi

Sanigov deň sa vždy začína prechádzkou, niekedy štartuje už o pol jednej nadránom. „Namiesto strečingu, mávam zoznámenie s prírodou a potešenie," objasňuje.

Nočný pobyt v lese ho nedesí, vraj sa viac bojí na hlavnej ceste, kde ho môže zraziť auto. „V horách, aj keď za tmy, a mnoho ráz v hmle, sa cítim najbezpečnejšie. Možno je vtedy so mnou aj medveď, ktorý sa tmy bojí a v mojej prítomnosti je mu lepšie," usmieva sa Saniga.

V prírode zažil aj dve kritické situácie, no priznáva, že si ich privodil sám. Keďže zvykne monitorovať brlohy medveďov, vybral sa raz v októbri jeden skontrolovať. Všetko nasvedčovalo tomu, že je opustený, no akonáhle doň zasvietil baterkou, vyrútila sa medvedica.

„Stihol som vyliezť na bučok, ktorý bol asi dvadsať metrov opodiaľ. Triasol som sa a medvedica zúrila. Nohy mi stŕpli tak, že som ich vôbec nevedel ovládať. Aj Miro Saniga, ktorý sa tvári ako majster sveta, sa v tej chvíli správal ako náhodný turista. Medvedica sa nakoniec vrátila k mladým a mne sa podarilo zliezť."

„Každý máme svoju betlehemskú hviezdu."

Miroslav Saniga, prírodovedec

Druhá nebezpečná situácia sa pritrafila, keď sa vracal z podujatia pre deti, ktoré organizovali vo Zvolene. Povedal si, že z Banskej Bystrice pôjde domov peši po lesnej ceste. Zrazu zbadal niekoľko metrov pred sebou medveďa. Nezľakol sa, práve naopak.

Rozhodol sa, že sa schová za strom a počká kým medveď prejde. Ten ho však zavetril a vyhodnotil, že je ohrozený. Skočil za ním do húštiny, na čo Saniga opäť vyliezol na neďaleký strom. Domov sa vrátil s roztrhanými nohavicami a bez topánky.

„Znova to však bola moja chyba. Medveď bol ďaleko, keď som si ho všimol. Keby som vtedy zatlieskal alebo zakričal, ťahal by preč," vysvetľuje.

Kam na dovolenku?

„Príroda je jedno veľké divadlo. To, čo napíše život, je to najkrajšie, najúsmevnejšie, niekedy aj vážne," hovorí Saniga, ktorý už mnohé príhody, aj od svojich priaznivcov, zozbieral do niekoľkých kníh.

Verí, že aj vďaka nim si čo najviac ľudí nájde cestu k prírode. „Mnohí si neuvedomujú, aké krásy máme hneď za humnami. Zaujíma nás viac Chorvátsko či dokonca Maledivy, ale my máme jeden veľký div, a tým je náš Liptov," uzatvára znalec nášho kraja.

Nechajte manažment diaľničnej spoločnosti na pokoji

Text: Imrich Gazda Foto: Marek Hasák

Vyvodzovanie personálnej zodpovednosti v Národnej diaľničnej spoločnosti, ktoré požaduje ružomberský primátor a nespokojní občania, výstavbe diaľnice nepomôže. Práve naopak.

Rozostavaná diaľnica pri Ružomberku

Tento komentár sa s „lajkami“ na facebooku môže vopred rozlúčiť. Čo tam po tom. „Facebookokracia“ je aj tak cestou do pekla.

No ešte predtým, ako zdôvodním pohoršlivý nadpis článku, začnem inde.

Obyvatelia dolného Liptova v posledných mesiacoch ukázali, že pohár trpezlivosti s meškajúcimi diaľničnými úsekmi Ivachnová – Hubová a Hubová – Turany už dávno pretiekol. Dôkazom sú nielen protestné blokády, ale aj hlasovanie v nedávnych župných voľbách.

Aj keď župa nemá diaľnice vo svojej správe, niet pochýb o tom, že pod prehru trojnásobného žilinského župana sa podpísala aj viaznuca diaľničná výstavba. Napokon, takto si to vyhodnotil aj samotný Blanár.

„Na voličov mohlo zapôsobiť to, že exponované úseky ciest nie sú dostavané. Ľudia nerozlišujú, či sú cesty krajské alebo celoslovenské,“ citoval Blanárove povolebné vyjadrenie denník SME.

Aj keď končiaci župan má sčasti pravdu – a mnohí voliči si skutočne nemusia uvedomovať, že župa zodpovedá len za cesty druhej a tretej triedy – je to z jeho strany planá výhovorka.

Blanár totiž nebol len obyčajným županom. Je podpredsedom dlhodobo najsilnejšej politickej strany, ktorá je pri moci takmer nepretržite už viac ako jedno desaťročie. Z tejto pozície mohol vytvárať omnoho efektívnejší nátlak na dynamickejšiu diaľničnú výstavbu.

Ratovanie pár dní pred voľbami, keď za prítomnosti premiéra Fica prijal nespokojných členov petičných výborov

za dostavbu D1 a D3, bolo už len zúfalým pokusom odvrátiť hnev voličov. Nepomohlo.

Urýchleniu výstavby však nepomôžu ani požiadavky o vyvodenie personálnej zodpovednosti v Národnej diaľničnej spoločnosti (NDS), ktoré zazneli či už od ružomberského primátora alebo od nespokojných obyvateľov a starostov.

Práve časté zmeny na manažérskych pozíciách v NDS v posledných rokoch sú totiž jednou (aj keď zďaleka nie jedinou) z príčin neefektívneho fungovania diaľničnej spoločnosti.

„Problém nie je v peniazoch, diaľnice meškajú, lebo politika rozvrátila aj stredný manažment NDS," napísala pred časom ekonomická novinárka Daniela Krajanová z Denníka N.

V rozhovore pre Ružomberský magazín, ktorý si môžete prečítať v tomto čísle, to potvrdzuje aj analytik inštitútu INEKO a bývalý zamestnanec ministerstva dopravy Ján Kovalčík.

Niekoľko faktov. Od parlamentných volieb v roku 2016 sa na čele NDS vystriedali už štyria generálni riaditelia. No stoličky nemenili svojich majiteľov len na najvyšších pozíciách. „V roku 2016 odišla z NDS približne desatina ľudí. V roku 2016 však bolo odchodov o polovicu viac ako rok predtým a v prvom štvrťroku tohto roka tento trend pokračoval," uviedla Krajanová.

Niečo také je pritom v súkromných firmách nepredstaviteľné, lebo by to dramaticky poznačilo ich fungovanie a výkonnosť.

Ďalšie vyvodzovanie personálnej zodpovednosti – aj keď to znie ľúbivo a v prípadoch, akým je napríklad minister vnútra Robert Kaliňák, aj odôvodnene – by krízu v NDS nevyriešilo, ale len prehĺbilo.

To ale neznamená, že treba ustať vo vytváraní verejného tlaku na urýchlené a zároveň koncepčné riešenie situácie.

Ďalší personálny tunel v NDS však razeniu tunela cez Čebrať nepomôže.

Áno, všetko je vecou prevádzkovateľa, ale...

Text: Anna Šenkeríková

...občas vedia pútače reštaurácií zmiasť. Tak napríklad – približujete sa k rázovitej liptovskej kolibe a víta vás polmetrový nápis PIZZA 1 + 1 GRÁTIS. Oj, aké írečité!

Aby sa vám náhodou nezunovalo, na tabuli pred vchodom vám ponúknu aj „lazaňe". Čo tam po tradičných jedlách, hlavne nech sme svetoví.

Kompromis so sedliackou pizzou by predsa patriotov alebo cudzincov nadšených pre slovenskú gastronómiu mohol navnadiť. Bryndzové halušky či pirohy sú treťoradou záležitosťou.

Samozrejme, našinca exotika môže osloviť. Predsa len, nejeden pracant trávi v takýchto zariadeniach obednú prestávku. Väčšina regiónu však na takéto móresy nemá čas a ani peniaze. A tak tam útočisko nájdu skôr zvedaví turisti.

Keď sa však nad tým zamyslíme - koľkí z nich zamieria na Liptov s predstavou, že si v reštaurácii objednajú pizzu? Ktorý rakúsky návštevník túži na Slovensku ochutnať „vínršnicl"? A ktorý dovolenkár z Talianska je nažhavený na špagety?

Niekedy je lepšie, ak ostaneme takí, akí sme – slovenskí.

Liskovčan, ktorý vládol Slovensku

Text: Imrich Gazda Foto: archív Igora Strniska

Uplynulo 150 rokov od narodenia významného československého politika Vavra Šrobára, rodáka z Liskovej.

Tento rok si pripomíname nielen 110. výročie černovskej masakry, ale aj 150. výročie narodenia viacnásobného ministra československých vlád Vavra Šrobára. To, že tieto udalosti vzájomne súvisia, vie pritom len málokto.

„Bol mužom činu, ktorý stále chcel byť v centre diania. Mal cit pre spoločenské dianie, vedel byť v pravej chvíli na pravom mieste," začína svoje rozprávanie o Vavrovi Šrobárovi mladý liskovský historik Igor Strnisko.

Vplyvný sluha

Vavrinec Ján Šrobár sa narodil 9. augusta 1867 v rodine liskovského richtára Štefana Šrobára ako tretie z dvanástich detí. „Richtárčilo sa u nich doma v prednej izbe, kde Vavro často počúval otcove úradovanie, rozhodovanie v drobných majetkových sporoch a rôzne debaty mužov z dediny," opisuje Šrobárovo detstvo Strnisko.

Jeho matka Mária Šeferová-Dvorská viedla deti k zbožnosti. Traja Šrobárovi bratia sa dokonca stali kňazmi. Najvýznamnejším z nich bol monsignor Jozef Šrobár, ktorý sa angažoval v Slovenskej ľudovej strane a počas Slovenského štátu bol poslancom snemu.

Samotný Vavro Šrobár však v dospelosti z cirkvi vystúpil – urobil tak ani nie z duchovných, ale skôr z politických dôvodov.

Okrem rodičov mal na malého Vavra vplyv rodinný sluha Matej Tupček. „Naučil ho domácim sedliackym prácam – poháňať a zapriahať, orať, kosiť, aj rúbať drevo. Určite aj rodinné prostredie a domáca výchova predurčili, aby sa neskôr v politickej kariére angažoval práve v agrárnej strane," zamýšľa sa Strnisko.

Všimol si ho Masaryk

Po základných štúdiách nadaný Liskovčan nastúpil v roku 1878 na piaristické gymnázium v Ružomberku. Keďže dobre neovládal maďarčinu a otvorene sa hlásil k slovenskej identite, nemal to v škole ľahké. S nálepkou pansláva prestúpil na nemecké gymnázium v Levoči a odtiaľ na gymnázium v Banskej Bystrici, odkiaľ sa vrátil späť do Levoče.

V deň maturitnej skúšky prišiel do školy telegram z ministerstva školstva, aby Šrobára nepripustili k maturite. Zároveň všetky školy v Uhorsku dostali zákaz prijať ho na štúdiá. Napokon s podporou martinských národovcov zmaturoval na gymnáziu v moravskom Přerove.

Po maturite začal študovať na Lekárskej fakulte Karlovej univerzity v Prahe, no aj tu bola jeho študentská cesta strastiplná. Získať lekársky titul sa mu podarilo až po vyše desaťročí. Tento raz za to nemohlo národnostné pre-

nasledovanie, ale finančné problémy kombinované s angažovanosťou v spoločenskom dianí.

Ako zanieteného člena spolkov Omladina a Detvan, kde v tom čase pôsobili Matej Bencúr (Martin Kukučín), Ladislav Nádaši-Jége, Milan Rastislav Štefánik či Jozef Gregor Tajovský, si ho všimol profesor a budúci československý prezident Tomáš Garrigue Masaryk.

Na jeho podnet začal Šrobár vydávať mesačník Hlas, ktorý šíril Masarykove idey na Slovensku, kritizoval pasivitu Slovenskej národnej strany a presadzoval spoločnú budúcnosť s Čechmi. Krátky čas Hlas vychádzal aj v Ružomberku, kde ho tlačil Karol Salva. V roku 1904 však časopis zanikol.

S Hlinkom, aj proti nemu

Medzitým Šrobár úspešne spromoval a vrátil sa na rodný Liptov. V Ružomberku si prenajal byt a rozbehol lekársku prax. Zakrátko sa oženil. Za manželku si vzal dlhoročnú snúbenicu Bertu Kučkovú z moravskej Strážnice, s ktorou mal tri deti. Neskôr sa však rozviedli. Ako 79-ročný sa Šrobár oženil po druhý raz – vzal si vdovu po svojom priateľovi a lekárovi Ivanovi Hálkovi.

Po návrate domov Šrobár nadviazal úzku spoluprácu s Andrejom Hlinkom. V roku 1906 kandidoval s jeho podporou do uhorského snemu, ale neúspešne. Maďarské úrady sa dokonca postarali o ich uväznenie – najprv v kaštieli sv. Žofie, odkiaľ ich pre silnú podporu zo strany Ružomberčanov previezli do maďarského Segedínu.

„Paradoxne, spoločné väzenie ich vzťahy neupevnilo, ale nastal presný opak. Keď Šrobára v roku 1907 pustili, Hlinka sa s ním lúčil veľmi chladne," hovorí historik Strnisko. V tom istom roku došlo k tragickým udalostiam v Černovej, po ktorých Šrobár liečil zranených. Stál aj pri zakladaní ružomberskej nemocnice, kde sa stal prvým vedúcim interného oddelenia.

Počas prvej svetovej vojny spolupracoval s Maffiou, hlavným orgánom českého domáceho odboja. Keď už bolo jasné, že vojenská porážka a rozpad Rakúsko-Uhorska sú nezvratné, intenzívne sa zapojil do príprav vzniku spoločného štátu Čechov a Slovákov.

Prvého mája 1918 vystúpil v Liptovskom Mikuláši na manifestácii, na ktorej predniesol požiadavku česko-slovenského sebaurčenia. Opäť musel čeliť represii uhorských úradov, ktoré ho za prejav vyšetrovali a následne internovali do Ceglédu, kde musel ošetrovať vojnových zajatcov. Po krátkom čase ho však z väzenia prepustili.

Na politickom vrchole

Hviezdne chvíle čerstvého päťdesiatnika prišli na konci vojny. Ako jediný Slovák 28. októbra 1918 podpísal vyhlásenie nezávislého Československa. Zakrátko sa stal ministrom s plnou mocou pre správu Slovenska. „Len ťažko si dnes dokážeme predstaviť, aké náročné podmienky v tom čase na Slovensku vládli. V podstate bolo potrebné

V. Šrobár (v popredí vľavo) v roku 1938 na manifestácii v Liptovskom Svätom Mikuláši

krajinu nanovo vybudovať a zároveň obrániť pred vonkajšími agresormi," vysvetľuje Strnisko.

Vo vysokých politických pozíciách sa Šrobár pohyboval až do roku 1937, keď sa utiahol do dôchodku. Z ústrania v Trenčianskych Tepliciach ho dostalo až dianie počas druhej svetovej vojny. Zapojil sa do odboja a spolu s Karolom Šmidkem sa stal predsedom Slovenskej národnej rady, ktorá bola vedúcim orgánom slovenského odboja.

Napriek vysokému veku, mal už takmer 80 rokov, opäť vstúpil do vysokej politiky a v povojnových rokoch zastával post ministra financií. Dokonca prijal miesto aj v komunistickej vláde, ktorú po „víťaznom" februári 1948 zostavil Klement Gottwald. Ušlo sa mu v nej miesto ministra pre zjednotenie zákonov.

To sa už Šrobárov život chýlil ku koncu. Zomrel 6. decembra 1950 v Olomouci, pochovaný je na Ondrejskom cintoríne v Bratislave.

K tabuli možno pribudne pamätná izba

„Bol priamočiarym človekom, ktorý vždy išiel za svojím cieľom," hodnotí osobnosť Vavra Šrobára historik Strnisko. Na jednej strane mu to vynieslo viaceré vysoké štátne funkcie, na druhej strane ho to stálo mnoho ľudských vzťahov. Rozišiel sa s martinskými národovcami a SNS, s Hlinkom a jeho ľudovcami, s Milanom Hodžom a jeho agrárnikmi, s Jozefom Lettrichom a jeho Demokratickou stranou.

Svoju politickú kariéru tak skončil vo vlastnej Strane slobody, ktorá sa postupne stala satelitom komunistickej strany.

Bez ohľadu na to však Vavro Šrobár patrí k najvýznamnejším osobnostiam dolného Liptova. V Ružomberku ho pripomína krátka ulička medzi štátnym gymnáziom a priemyslovkou, v Liskovej tabuľa na rodnom dome, kde sa dnes nachádza pohostinstvo U Šrobárov.

„Zaujímavosťou je, že pamätnú tabuľu odhalili ešte počas Šrobárovho života v roku 1937 pri príležitosti jeho 70. narodenín. Aj to dokazuje, akú vážnosť mu ľudia v tom čase prikladali," hovorí Strnisko, ktorý na záver prezrádza plány Liskovčanov.

„V zrekonštruovanom kultúrnom dome by sme mu chceli zriadiť pamätnú izbu. Ako najvýznamnejší liskovský rodák si to nesporne zaslúži."

Správna odpoveď:

Meno a priezvisko:

Email a telefónne číslo:

Správne odpovede zasielajte na adresu **R PRESS, s.r.o., Madačova 1/A, 034 01 Ružomberok**, alebo mailom na **redakcia@rmagazin.sk**. Obálku, alebo email označte slovom **„SÚŤAŽ"**!

Vázy nie sú len na kvety

Text: Anna Šenkeríková Foto: archív Miry Podmanickej

Rodáčka z Ružomberka Mira Podmanická sa od útleho veku venuje tvorivej činnosti. Začínala kreslením, na strednej škole vyskúšala navrhovanie odevov, neskôr sa zamerala na sochárstvo.

Výtvarníctvo ju oslovilo už v detstve. Svoje nadanie rozvíjala od šiestich rokov na základnej umeleckej škole.

„Po prijatí na strednú výtvarnú školu už bolo jasné, že sa budem venovať vizuálnemu umeniu. Presné zameranie sa však stále vyvíjalo," približuje začiatky svojho kreatívneho pôsobenia, ktoré ju významne ovplyvňujú aj v terajšej tvorbe.

Láska k textilu u nej pretrváva dodnes. Neodráža sa však v módnej tvorbe, ale v sochárskej. Po strednej škole totiž zamierila na Katedru socha, objekt, inštalácia Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave. Ako úspešná absolventka doktorandského stupňa na nej momentálne aj prednáša.

Vyrába vázy aj šperky

Popri pedagogickej činnosti nezabúda ani na výtvarnú, prezrádza, že je pre ňu dokonca dôležitejšia. V rámci sochárskej tvorby vytvára najmä objekty a inštalácie.

Od roku 2013 spolupracuje s keramickou dizajnérkou Markétou Novákovou na výrobe váz s kvetinovými reliéfmi. Viac ako sto z nich vystavovali túto jeseň v Galérii Ľudovíta Fullu.

Mladé umelkyne zatiaľ vytvorili tri kolekcie plastických rôznofarebných váz, ktoré môžu, odhliadnuc od úžitkovej

Čokoládová brošňa

funkcie, slúžiť ako zaujímavý interiérový doplnok. Hneď prvá z kolekcií bola ocenená Slovenskou výtvarnou úniou.

Práve cez spoluprácu s českou výtvarníčkou sa ružomberská rodáčka dostala k porcelánu, ktorý je popri textile jej obľúbeným materiálom. „Sčasti pracujem aj v oblasti šperku. Vytvorila som kolekciu čokoládových brošní, náušníc či sponiek a tiež porcelánových nositeľných mini-objektov," dopĺňa.

„Rada experimentujem a skúšam nové veci. Hľadám ďalšie možnosti a snažím sa stále zlepšovať," vysvetľuje svoj prístup k tvorbe.

Chýbajú jej hory

Od zákazníkov či blízkych, ktorých svojimi výtvormi obdarovala, má len pozitívne ohlasy. „Majitelia sa tešia, že majú doma niečo originálne. Kamaráti a známi si cenia, že je to odo mňa," konkretizuje.

Výtvarná tvorba je už vraj neoddeliteľnou súčasťou jej života. Absentuje v nej stereotyp a nuda, prináša kreatívnosť, voľnosť, ale aj zodpovednosť.

Na pedagogickej činnosti ju však demotivuje rastúca administratíva a napätie vytvárané aktuálnou spoločenskou situáciou.

Napriek tomu, že už dlhé roky žije v hlavnom meste, rada spomína na bezstarostnosť čias, keď bývala v Ružomberku. „Chýba mi pokoj a pomalší režim menšieho mesta, no najviac hory a okolitá príroda," priznáva s nostalgiou.

stručne

- V Galérii Ľ. Fullu začiatkom novembra organizovali medzinárodný festival soundartu a multimediálneho umenia, na ktorom vystúpili Maroš Hečko, Peter Machajdík a iní umelci.
- Dvojdňový festival filmov o zimných adrenalínových športoch Snow Film Fest 2017 v Kine Kultúra ponúkol celovečerné pásma špičkových filmov v tejto kategórii.
- V Liptovskom múzeu vystavujú najlepšie fotografie miestnych amatérskych fotografov ocenené v súťaži Ružomberčania radi fotografujú.
- Po dvoch úspešných ružomberských burzách platní sa pred Vianocami uskutoční ďalšia, tentoraz v priestoroch budúceho internetového a kamenného obchodu GRAMO Ivan Klas.
- Výstavnú sálu Liptovského múzea plánujú po kompletnej rekonštrukcii opätovne sprístupniť od budúceho roka, pričom v nej na úvod zorganizujú výstavu z vlastných zbierkových fondov.

Gramofónové platne lákajú čoraz viac

Text: Anna Šenkeríková

Začiatkom novembra sa v Panoptiku uskutočnila druhá ružomberská burza platní. V ponuke bolo viac ako dvetisíc kusov. Najviac sa kupovali tituly od československých interpretov.

Okrem žilinských a martinských predajcov sa na podujatí predstavil aj rodený Ružomberčan Ivan Klas, ktorý plánuje začiatkom budúceho roka na Medveckého ulici otvoriť novú predajňu s platňami.

V porovnaní s predošlou burzou, ktorá sa konala v apríli, bola účasť podstatne vyššia. „Vinyl zažíva celosvetový boom. Čoraz viac ľudí sa venuje predaju platní, narastá aj počet kupujúcich," vysvetlil Klas.

Aj napriek zvýšenému záujmu sa platne nedajú zohnať ľahko. „Burzy realizujeme v ôsmich mestách, ale chceme ich rozšíriť aj do ostatných, aby boli pre ľudí dostupnejšie," priblížil organizátor Michal Franek zo Žiliny.

Najbližšia, vianočná burza bude 14. decembra v priestoroch budúcej predajne Ivana Klasa.

V Ružomberku prebieha nenápadná bežecká revolúcia

Text: Peter Kravčák Foto: recshot.eu

Skupina nadšencov behu pripravuje ambiciózny projekt Ružomberskej bežeckej ligy.

Ak je Ružomberok niečím na Slovensku preslávený, tak je to šport. Basketbal ešte stále, napriek tomu, že jeho krivka slávy po niekoľkoročnom páde naďalej stagnuje. Futbal ani nie tak kvôli prenikavým výsledkom, ako pre svoju stabilitu. Nepretržitých dvadsaťjeden rokov v najvyššej súťaži je obdivuhodných a v našich podmienkach takmer rekordných.

Mesto ale figuruje aj na mapách iných športových disciplín. O našich stolných tenistoch či šachistoch vedia široko-ďaleko. Navyše, za ostatné dva roky zažilo mesto nečakanú bežeckú renesanciu. A jej vrchol je podľa všetkého stále pred nami.

Beh patril k mestu odjakživa

„Sedemdesiate a osemdesiate roky minulého storočia sa niesli v znamení bežeckého boomu," spomína ružomberský novinár a niekdajší reprezentant a majster Československa v behu na 400 metrov Ján Svrček.

Od roku 1973 sa beháva najstaršie okresné podujatie Beh okolo Sliačov. Len o rok neskôr vznikla Belanská pätnástka. „Predtým sa konala pod názvom Beh od pamätníka k pamätníku a chodili na ňu aj reprezentanti z Dukly Banská Bystrica," spomína Svrček.

Stále aktívne sú aj ďalšie dolnoliptovské podujatia. Beh oslobodenia v Likavke má za sebou 39. ročníkov, Švošovská pätnástka 36.

Na začiatku osemdesiatych rokov pribudol Beh okolo Sidorova, ktorý si zobrali pod patronát v Bavlnárskych závodoch. Ružomberský atletický oddiel organizoval Silvestrovský beh. V Černovej si obúvali tretry na Behu vďaky a vytrvalosť voľakedy preverovala aj nekonečná Ludrovská dolina.

Veľmi populárny bol aj Beh Pravdy chudoby. „Behalo sa po asfaltke z Ľubochne do Ružomberka. Bolo to podujatie na počesť komunistických novín, ale my bežci sme to ako stranícke podujatie nevnímali," pridáva spomienky na pamätný beh Ján Svrček.

„V časoch najväčšej slávy sa do neho zapojilo aj tisíc bežcov. Kolóna musela mať automobilové sprievody na hlavnej ceste. Dospelí bežali z Ľubochne, mládežnícke a detské kategórie prebiehali priamo v uliciach mesta," dodáva Svrček.

Beh mal 14. ročníkov. Keď zanikol, atletický klub a centrum voľného času ho nahradili novým podujatím nazvaným Kritérium mesta.

„V roku 1989 sa v celom Liptove konalo až 34 bežeckých podujatí," dokumentuje niekdajšiu popularitu tohto športu v Liptove Ján Svrček.

Úpadok a postupná obnova

V deväťdesiatych rokoch prišiel bežecký úpadok. Množstvo podujatí stratilo niekdajšie funkcionárske a oddielové zastrešenie. Plecia nadšencov v Ružomberku neboli až na dlhoročné výnimky (Sliače, Biely Potok, Likavka či Švošov) ešte pripravené dlhodobo niesť organizačnú záťaž.

Napriek tomu v regióne Liptova existovalo dostatok podujatí na to, aby v roku 1984 odštartovaná každoročná súťaž O najlepšieho bežca Liptova pretrvala. Za tie roky zmenila troch organizátorov a dnes sa volá Liptovská bežecká liga.

Pomalý reštart nových podujatí prišiel na prelome milénia, kedy existovali stabilné mládežnícke podujatia ako Beh olympijského dňa či Cezpoľný beh zastrešený Centrom voľného času Elán.

Z tých výkonnostných pribudlo do kalendára Slovenského pohára v behu do vrchu novozaložené podujatie Beh na Malinné – behalo sa deväť rokov. V roku 2004 z iniciatívy Petra Filippa obnovili v tom čase už sedem rokov neexistujúci Beh okolo Sidorova.

Skutočná bežecká explózia ale prišla v ostatných troch rokoch. Do bežeckého kalendára pribudlo až šesť podujatí. Nadšenci opätovne postavili na nohy Beh na Malinné, ktorý má za sebou dva ročníky.

Hrabovo a Malinné Brdo je lokalitou, kde pribudli aj preteky v duatlone (bicykel a beh) ako súčasť väčšej série športových podujatí v Liptove.

Vlani sa po prvý raz konal Štefanský beh, ktorý nepriamo nadviazal na tradíciu niekdajšieho silvestrovského.

Tento rok zostalo vrece s bežeckými podujatiami aj naďalej roztrhnuté. V Černovej pripravili Beh ku krížu, papierne založili beh ulicami mesta pod názvom City Run, no a ďalšia partia nadšencov zase vymyslela Beh vrcholom Sidorova.

Jeden z najlepších ružomberských bežcov, Tomáš Gazdarica

Do bežeckého kalendára počas uplynulých troch rokov pribudlo až šesť podujatí.

Veľké plány pre rok 2018

Táto bežecká explózia sa spája väčšinou s tými istými menami. Jedným z nich je Ľuboslav Palguta – ako zamestnanec Mondi SCP organizoval v júni pod hlavičkou tejto spoločnosti prvý ročník behu City Run.

„Pred pol rokom sme sa začali spoločne rozprávať, takí tí bežeckí nadšenci ako Tomáš Gazdarica, Ján Svrček, Pat-

rik Lupták či Ľubomír Kubáň, a dospeli sme k presvedčeniu, že potenciál, ktorí sa tu tvorí, treba ešte viac podporiť. Chceme rozbehať celý okres, motivovať a pritiahnuť ľudí k zmysluplnej aktivite," zanietenie vysvetľuje Palguta zrod myšlienky i ľudí stojacich za projektom Ružomberskej bežeckej ligy.

Zaangažovaných je viac ľudí. Prakticky všetci organizátori doterajších ružomberských pretekov. Od jari až do decembra by sa postupne uskutočnilo desať podujatí, na ktorých by v jednotlivých kategóriách súťažiaci zbierali body. Najlepších bežcov v meste by sme spoznali vo finále – na decembrovom Štefanskom behu.

„Nechceme to ale robiť iba pre tých, ktorí pravidelne behajú. Práve naopak. Na všetkých pretekoch musia byť trate od 25 metrov po zhruba 15 kilometrov. Chceme, aby sa zapojili maličké deti, predškoláci, školáci, študenti, rodiny s deťmi, a, samozrejme, aj hobby bežci. Každý podľa toho, na koľko si trúfa," dopĺňa predstavu organizátorov Palguta.

Celá myšlienka by mohla mať názov Ružomberok v pohybe. Organizátori už získali prísľub piatich partnerov, ktorí sú odhodlaní túto aktivitu podporovať. Ide o Mondi SCP, Občianske združenie Ružomberčan, Adam šport, mesto Ružomberok a lyžiarske stredisko Malinô Brdo. Všetky preteky by organizovali ich doterajší usporiadatelia. Iniciatíva Ružomberok v pohybe, ktoré sa práve kreuje, by im však chcela pomôcť a všetko zastrešiť.

„Vďaka partnerom by sme každému z organizátorov poskytli časomieru, online registráciu, štartovné čísla, diplomy a cenami by sme garantovali počet a šírku kategórií," vysvetľuje Palguta praktické zámery bežeckej ligy.

Plány sú však ďaleko väčšie. Z najlepších bežcov, čo sa má ukázať práve v jednotlivých pretekoch, chcú organizátori zostaviť dva, možno aj tri ružomberské tímy, ktoré sa zapoja do augustového ultramaratónu Od Tatier k Dunaju.

Navyše, každé bežecké podujatie má mať sprievodný kultúrny a umelecký program zostavený z domácich účinkujúcich. Tak, aby okrem bežcov prišla aj širšia verejnosť.

„Športovci nemôžu byť zlí ľudia. Šport predsa spája, aj keď prehráte, musíte to zvládnuť, lebo niekto obetoval víťazstvu viac. My veríme, že Ružomberská bežecká liga sa stane veľkým podujatím, ktoré bude Ružomberčanov spájať," dopĺňa jednu z ideových predstáv Palguta.

Predbežný kalendár Ružomberskej bežeckej ligy

Preteky	Lokalita	Termín
Beh ku Krížu	Černová	14. 04. 2018
Bežecké kritérium	Ružomberok	08. 05. 2018
Večerný beh	Ružomberok	01. 06. 2018
City Run	Ružomberok	16. 06. 2018
Hrabovský triatlon	Ružomberok	04. 08. 2018
Belanská pätnástka	Biely Potok	19. 08. 2018
Beh vrcholom Sidorova	Ružomberok	01. 09. 2018
Beh na Malinné	Ružomberok	14. 10. 2018
Beh okolo Sidorova	Ružomberok	20. 10. 2018
Štefanský beh	Ružomberok	26. 12. 2018

V Šport mixe nájdete kvalitu i široký sortiment. Presvedčte sa sami.

Liptov sa stáva cykloregiónom, ktorého lokalitu vyhľadáva mnoho turistov nielen zo Slovenska, ale aj zo zahraničia. Záľuba v cyklopotulkách rastie a náporu čelia aj majitelia športových obchodov.

Ak hľadáte odborníkov, kvalitu a bezpečnosť odporúčame vám firmu Šport mix, ktorá práve v tomto roku oslavuje 20. výročie svojho založenia. Od začiatku svojho pôsobenia v Ružomberku sa Šport mix zaoberá predajom produktov hlavne slovenských výrobcov Kellys a Dema, ktorých takmer kompletnú kolekciu môžete nájsť na predajni spolu so značkou nemeckého výrobcu Cube a s ďalším slovenským výrobcom bicyklov a elektrobicyklov Liberty. Na predajnej ploche takmer 600 m2 si môžete prezrieť viac ako 300 modelov pre dospelých a zhruba 100 bicyklov určených pre deti. Bicykel vám pripravia podľa vašich predstáv a potrieb, zmontujú, prípadne doručia priamo domov. Na predajni vám poradia pri výbere letných či zimných korčúľ, skateboardov, so stolným tenisom či s nordic walkingom. Ste zavalení prácou, povinnosťami a nemáte čas prísť do predajne? Zájdite na stránku sport-mix.eu a objednajte si tovar cez e-shop, kde si prehliadnete široký sortiment nielen bicyklov, ale aj oblečenia a príslušenstva od detských sedačiek cez zrkadlá, batohy či okuliare i reflexné prvky.

Kvalitný servis, inovácie a poradenstvo

V Šport mixe sa spoľahnite na vyškolených mechanikov, ktorí každoročne absolvujú množstvo školení a popri servisných službách môžete využiť aj diagnostiku elektromotorov Bosch a Shimano, alebo systému Shimano Di2. „Ide o elektronické Di2 radenie, ktoré zabezpečí ľahšiu zmenu prevodu, ktorú dosiahnete úplne bez námahy a to len dotykom riadiaceho tlačidla," vysvetľuje majiteľ Šport mixu, Milan Javorka. V zimnom období si môžete udržať kondíciu na posilňovacích strojoch, orbitrekoch, bežeckých pásoch či stacionárnych bicykloch, ktorých výber si môžete takisto prezrieť na predajni.

Podpora športu v regióne Liptova

Florbal je ďalšou športovou oblasťou, s ktorou vám v Šport mixe dokážu poradiť a pomôžu vám pri kúpe, prípadne úprave hokejok. „Florbal takisto aj podporujeme, konkrétne Občianske združenie Meteníci Likavka, ktoré sa venuje výchove mládeže vo florbalovej sfére a sú úspešní, napríklad vlani sa prebojovali s juniorkou do extraligy a v mužskej prvej lige obsadili v poslednej sezóne piate miesto" hovorí Milan Javorka. Šport mix sa aktívne venuje podpore nielen florbalu, ale celkovo pomáha rozvoju športu v regióne Liptova. Len v oblasti Ružomberka sa koná zhruba 15 cyklopodujatí, ktoré pravidelne sponzoruje. Organizátori podujatí môžu využiť aj ďalšiu ponuku služieb a tými sú rôzne trofeje a medaile v portfóliu predajne. Dlhú dobu sme podporovali aj vicemajstra Slovenska Mateja Ulíka z Liptovskej Osady, ktorý odjazdil na bicykloch od Šport mixu štyri sezóny v kategóiách XC a cestná cyklistika.

ŠPORT MIX
TEL.: 044/432 09 00
SPORT-MIX.EU

ŠPORT MIX

TEL.: 044/432 09 00

SPORT-MIX.EU

- Kvalita i široký sortiment
- Servis, inovácie a poradenstvo
- Podpora športu v regióne

Ešte viac
skvelého čítania na
rmagazin.sk

Sme aj na facebooku:
facebook.com/ruzombersky.magazin